

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

A RNK MÉHESZEGYESÜLET SZAKLAPJA

64. ÉVFOLYAM

8—9. SZÁM

1949 AUG.—SZEPT.

Lapunk főbb tartalma

A szocializmus útján: Roman Viktor — — — — —	229
A méhek kezelése: Fánta Károly — — — — —	230
A kécsaládos rendszer: Mézhordáskor: Siko Ger-gely — — — — —	231
Rend a lelke mindennek: Csontos Gábor — — — — —	235
Találkozom a méhekkel: Antal Ernő — — — — —	236
A méhész patópáloknak: Fánta Károly — — — — —	237
Méhészetünk hármas útja: Bereczky Lajos — — — — —	238
Eszmezsere a nagysejtű Rendezzük idejében a fészket: Krejcsi Ferenc	242
Tapasztalataimból: Kolozs Vince — — — — —	244
Védekezzünk a költésrot-hadás ellen: dr. Bruck Ottó — — — — —	245
Jóteleléssel több mézet: Berecz János — — — — —	248
Méhek őszi serkentő ete-tése: dr. Szövérdi Ferenc	250
Gondoskodjunk a rajok teletteléséről: dr. Szövérdi Ferenc — — — — —	251
Perepelova szovjet méhész-nő módszere bevált: Csontos Béla — — — — —	253
Ellenőrzött nászút: Britt István — — — — —	254

TARLÓVIRÁG

A tisztessű vagy tarlóvirág a gabona gyom-növénye. Magja a kapasnövények alatt is kihajt és lopva újból elveti magát. Tavasszal a gabona közt kikél és aratás után elhatalmasodik.

Virágzása rendszerint aratás után (az esők-től függően) 2—3 héttel kezdődik és 6—8 hétig is eltart.

Mézelése elég szeszélyes. Jó években 100—120 kg-os hordást is nyújt, máskor semmit.

A tarlóvirágra érdemes vándorolni, bár ismét-ljük, mézelése szeszélyes. Ezért olyan vándorta-nyát kerítsünk, ahol napraforgó, valamint a kuko-ricásban tök és egyéb gyomnövények vannak, hogy a tisztessűhordás elmaradása esetén is biztosítsuk magunkat.

Dr. SZÖVÉRDI FERENC

A DONYEC-MEDENCÉBEN. Irta: Boris Galin, fordította Csehi Gyula. Az „OROSZ KÖNYV,“ „Nagy Írók Kiskönyvei“ sorozatában most jelent meg e kitűnő szovjetíró Sztálin-díjat nyert) riportregénye, melyben megkapó erővel rajzolja meg egy németek pusztította szénbánya újjáépítését. Felbecsülhetetlen irodalmi, etikai és pedagógiai értéke van e munkának, mely a dolgozó embernek segítő eszköze és útmutatója a szocialista hazát újjáépítő munkájában.

„A SZOVJETUNIÓ ÉS A ROMÁN NÉPKÖZTÁRSASÁG BARÁTSÁGI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI ÉS KÖLCSÖNÖS SEGÉLYNYUJTÁSI EGYZEMÉNYE.“ Megjelent „AZ OROSZ KÖNYV“ kiadásában, mint az „ARLUS KÖNYVEK“ sorozat 9. számaként.

Románia történelme folyamán először 1948. február 4-én kötött ténylegesen egyenfélként olyan szövetségi szerződést egy nagyhatalommal, amely az aláíró felek függetlensége és nemzeti szuverenitása tiszte-

letbentartásának és közös védelmének elvén alapszik. Erről az egyezményről számol be ez az érdekes írás, mely a továbbiakban ismerteti, hogy gyakorlati jelentősége van országunk számára gazdasági, politikai és kulturális téren a Szovjetunióval kötött egyezménynek. Egyben alapos tájékoztatást nyújt arról a felbecsülhetetlen segítségről, melyet a Szovjetunió országunknak a szocializmus felépítéséhez nyújt.

Méhész testvér!

TAGDIJ HÁTRALÉKOD

Lej

K Ü L D J E D E L* még ma Cluj, Str. Republicei 22. címre, vagy fizessed be a legközelebbi fiók Méhészkör pénztárába. Ha téves a felszólításunk, írjál, hogy mikor és miként fizettél.

FIGYELJE A KÖNYVKERESKEDÉSEKET!

FIGYELJE A KÖNYVKERESKEDÉSEKET!

FIGYELJE A KÖNYVKERESKEDÉSEKET!

JULIUS HÓNAPBAN MEGJELENT

Dr. SZÖVÉRDIFERENC

„SOK MÉZET“

AZ ERED MÉNYES MÉHÉSZET KÉZIKÖNYVE

TÖBB MINT 400 OLDAL 354 KÉPPEL

ÁRA CSAK 300 LEJ

KÜLDJON BE 300 LEJT SZERKESZTŐSÉGÜNK CIMÉRE S MI A PÓSTADÍJ FELSZÁMITASA NÉLKÜL AZONNAL MEGKÜLDJÜK. UTÁNVÉTTTEL 50 LEJJELE DRÁGABB.

A SZOCIALIZMUS UTJÁN

Hazánk dolgozói a Román Munkás Párt vezetésével tudatosan és biztosan haladnak a szocializmus megvalósításának útján. A munkásosztály szoros szövetségben a dolgozó parasztsággal, feltartóztatlanul újabb és újabb sikereket könyvel el, állandóan szorosabbra vonva e szövetség szálait. A szoros együttműködés, valamint a kemény és következetes harc lehetővé tette hazánkban az első közös gazdaságok megteremtését. Ez a fontos lépés a mezőgazdasági szektorokba közelebb visz a szocializmus megvalósításához.

A Román Munkáspárt éberén örködik azon, hogy a szegényparasztság és a munkásosztály közötti szoros szövetség mégjobban elmélyüljön és a dolgozó földműves nép tisztán lássa és tudatában legyen annak, hogy kik az igazi barátai, kik akarják és tudják a nyomorból kiemelni. Az új földadótörvény is ennek a szoros szövetségnek a közvetkeztében jött létre az osztályharc szellemében.

Mindezek a mélyreható újítások a széles néptömegek felemelését szolgálják és a régi kizsákmányoló rendszer teljes felszámolásához vezetnek. Hazánk vezetői tisztán látják a méhek szerepének jelentőségét mezőgazdaságunkban és éppen ezért minden támogatást megadnak a méhészet fejlesztésére. Ebből kifolyólag a legújabb adóztatási törvény szerint a méhek után elért jövedelem nem esik adó alá. Minket, méhészeket öröm tölt el, hogy a Pártunk által irányított Népi Köziárságunk vezetői szívükön viselik méhészetünk fejlődésének érdekeit és adómentességgel sietnek a méhészek támogatására, hogy valóban virágzó méhészetet létesíthessünk hazánkban és célkitűzéseinket elérve, a dolgozók asztalára eljuttassuk a mézet a mindennapi eledelként.

Rajtunk, dolgozó méhészeken a sor, hogy minden erőnkkel megteremtjük és megvalósítsuk hazánk virágzó méhészetét. Ez viszont csak úgy lehetséges, ha összefogva erőnket, egyesítve, egyetlen virágot sem hagyunk parlagon elvirágozni. Új méhlegelőket kell teremtenünk, fel kell emelnünk családjaink számát, hogy minden virágból összegyűjthessük a drága nektárt, és minden száll virág megtermékenyítésével fokozzuk a termelési eredményeket a mezőgazdasági vonalon. Tovább kell viennünk ezt a harcot egészen a végső győzelemig. A munkásosztály küzdelme már eddig is lehetővé tette a dolgozók számára az adómentes méhészkedést. Vezetőink oldalán felsorakozva építsük tovább is következetesen drága hazánkban a szocializmust.

Számoljunk fel a régi rosszat és elavultat, állítsuk be helyébe az új, haladó gazdálkodást. Ez a feladat vár ránk a méhészkedés terén is. A régi kasokat, kaptárokat fokozatosan a lehetőség szerint ki kell cserélnünk, politikai és szakmai tudásunkat állandóan emelnünk kell. Csak így teremthetünk magunknak egy igazán boldog és gazdag hazát. A nagy Szovjetunió legyen mindig példakép előttünk, ahol a méhészetet is a világon a legmagasabb fokra merték. Ott ma már ismeretlen fogalom a káros méhészkedés. A legmodernebb kaptárok honosodtak meg mindenütt. Az eredmény nem is maradt el: ma már a 35 kg-os átlag elérésére törekszenek, míg mi csupán 4–5 kg-ról beszélhetünk.

Mindig szemünk előtt tartsuk, hogy Pártunk és kormányunk minden intézkedése a dolgozó nép javát szolgálja. Tömören és összefogva álljunk mellettük és munkánkkal támogatva őket, építsük drága hazánkat, az összes ittlakó népek szabad hazáját!

A méhek kezelése

A méhek gondozásánál járjunk el óvatosan, ne adjunk nekik támadásra okot, alkalmat, akkor nem szúrnak meg.

Sokat vitatkoznak arról, hogy felöltözve dolgozzunk-e vagy sem? Mindkét eljárásnak van előnye és hátránya is.

A különböző kaptártípusoknál más és más a kezelési mód, de nem érdektelen a méhészt rátermettsége sem, mert a méhek náha a legóvatosabb kezelés mellett is támadnak.

A régi hátsó kezeléssel kaptárral nem lehet olyan óvatosan dolgozni, hogy a méhek fel ne ingerüljenek. Elég, ha egy ablakot kiveszünk, a család már zúg, még akkor is, ha egy kissé megfüstöljük őket. A keretek kiszedése tovább fokozza a méhek ingerültségét s ekkor még jobban támadnak.

Felülről kezelhető kaptároknál az eljárás már sokkal könnyebb, mert kevesebb időt vesz igénybe. A méhek nyugodtabban, nem ingerlékenyek. Akár feltűrt ingujjban és hajadon fővel is dolgozhatunk. De ezt csak akkor, ha a méhészt nem izzad, mert ezt a szagot a méhek nem tűrik. Ezért nem teheti meg minden méhészt, hogy védekezzen, illetve, hogy a munkához ne öltözzék be. Keztyű és sisak nélkül dolgozni kényelmesebb, de aki ezek nélkül nem tudja méheit kezelni, kénytelen keztyűs kézzel bánni velük. A méhekkel szemben nem szabad hetvenkedni, sőt nem is lehet, mert a saját gazdájukat is ellenségeknek nézik, amikor a családi fészükbe behatol. Ilyenkor védekeznek, támadnak és — „győznek“.

A gondatlan munkának pedig gyakran méhhalál a vége, ha pedig jól beöltözik, megvédi nemcsak saját testi épségét, de sokszor még a másét is. Bár nagyon szelíd természetű méhek is vannak, mégis legfőbbje erősebben védi a családot, a közös vagyont és szúr, ha pedig már szúrtak, saját mérge szaga a többit is ingerli és ekkor jön száz, jön az egész... Hogy ennek mi a következménye, azt már mindenki tudja.

De mit csináljon az a méhészt, aki csak akkor vizsgálhatja, kezelheti a méheit, ami-

kor rövidre szabott ideje erre lehetőséget nyújt? Ezt a kis időt úgy kell beosztania, hogy a megkezdett munkát be is fejezze. Szabály ide — szabály oda —, tehát sietve dolgozik, de előre jól beöltözik, mert be-
dagadt szemmel vagy kézzel senki sem megy szívesen hivatalába, munkahelyére.

A kezdőnek azt ajánlom, ha a méhek támadnak, használjon csak nyugodtan arcvédőt és keztyűt, sőt a ruhája is zárt legyen. Ilyenkor ne törődjék mások gúnyos megjegyzésével.

A méhek hangulatát sok minden befolyásolja. Az időjárás, a hordás, a hordás esőkkenése, a család belső életében keletkezett esetleges zavarok stb. Volt rá eset, hogy egy nagyobb pergetésnél a keretek kiszedésénél egyetlen szúrást sem kaptam, máskor pedig kisebb műveletnél is erősen támadtak.

Minden óvatosságunk mellett is megtörténik, hogy egy kivett keret eldőlt, vagy a kereten nagyon sok a méh és egyrésze lehull. Ilyenkor bizony ki vagyunk téve a támadásnak, tehát okosabb dolog védekezni.

Láttuk tehát az érem mindkét oldalát. A hangsúly nem az esetleges egy-két szúrás van, hanem a veszedelmes tömegtámadásokon.

Ha szórványosan is, de volt eset, hogy a méhészt a szemét ért méhszúrásból komplikált bajt kapott. Akinek a szív működése gyenge, már néhány szúrástól is szívgörcsöt kaphat s ha nincs rögtön orvosi segítség, végzetessé válhat. Ha ilyen komoly következményei lehetnek a méhszúrásnak, mégis csak okosabb dolog felöltözni, védekezni, mert ha a raj a méhészt nyakába hull is, nem lesz komolyabb baja beöle. Sajnos, sohasem tapasztaltam a méhek részéről semmi jóindulatot. Nem ismerik sem gazdájukat, sem az idegent, az ő családi körükön kívül mindenkit ellenségek tekintenek. Ősi ösztöneink alapján a maguk módja szerint védelmezik a család kollektív vagyonát.

Az utóbbi években sok szabad idővel rendelkeztem, ezért megtehettem, hogy lassan, óvatosan kezeljem méheimet, de nem tapasztaltam, hogy emiatt barátságosabban viselkedtek volna irántam.

Kraszna

FÁNTA KÁROLY

A kétcsaládos rendszer a többtermelés szolgálatában

A szocializmust építő demokratikus államokban a többtermelés mindig időszerű probléma. Tudom, hogy ennek a kérdésnek a megvizsgálása nem egyszerű dolog, miután a jó megoldásnak igen sok tényező képezi az alapját.

Ezek a tényezők, mint a teletetés, serkentő etetés, kaptárkérdés, a kétcsaládos rendszer, egyesítés és még sok más különböző mesterfogások: mind a termelés fokozását szolgálják. Ezek ma mind ismeretesebbek, tehát nem új dolgok. De a fejlődés terén nincsen megállás, állandóan keressük a mégjobbat, a még célszerűbb megoldásokat.

Harminc évvel ezelőtt méhai nagymesterünk id. Boczonádi Szabó Imre, arra a kérdésemre, hogy melyik a legjobb kaptár azt felelte: hiába mondom öcsém, hogy ez, vagy az a legjobb kaptár, mert akinek a méhészkedésre nincsen rátermettsége, annak a kezében a legjobb kaptár is rosszá válik.

Arra a kérdésemre, hogy rakodóval vagy fekvővel kezdjem-e azt felelte, hogy ha vándorlásra akarok berendezkedni, akkor a rakodó kaptárról mondjak le. Miután már akkor észrevettem, hogy a vándorlás a többtermelésre a legfontosabb alkalmat nyújtja, a rakodókaptárakról lemondtam. Nem azért, mintha abban nem lehetne eredményesen méhészkedni, vagy vele vándorolni, hanem mert mindkét célnak a fekvőkaptár felel meg jobban, különösen, ha nagyobb üzembről van szó. Nagyon sok tényező nem játszik látszatra szerepet addig, amíg néhány kaptárral méhészkedünk. A kaptárak egyformasága sem látszik fontosnak, azonban az állomány növekedésével látjuk, hogy sok kicsi sokra megy, és végül bizony már a rossz rendszer sok munkatöbbletet, de főképpen — ami a fontosabb — tetemes anyagi veszteséget jelent.

Vannak olyan munkák, amelyek kisebb állománynál nem jelentenek problémát, a nagyoknál azonban igen lénye-

ges dolgok. Csak a legegyszerűbbet, a hordástalan időben történő kaptárbon-tást említem itt. Már pedig erre olyankor is szükség van, vagy a serkentő etetés 5—6 kaptár, vagy 50—60 kaptárnál mit jelent, végül egy pergetés az utóbbinál a fenti időben.

Miután a kaptárformára vonatkozó tanácsot magamévá tettem, kaptárproblémáim soha sem voltak s bevallom, ma 30 év után sincsenek, annak ellenére, hogy a két családdal megkezdett méhészkedést tovább fejlesztettem. De miután tudom, hogy napszámos-munkabéremből milyen nehezen ment ez a fejlesztés, valamint emlékezve nagy tanító-mesteremnek arra a tanácsára, hogy a tudást ne rejtjük véka alá, megkísérlem tapasztalataimat közreadni, hátha mások is hasznot hámoznának ki belőle.

Kaptárharc. A szaklapokban állandóan élénk figyelemmel kísértem a sokszor késhegyig menő kaptárharcot, a keretcentiméretezéseket, ezeken azonban ma sem változtattam, jóllehet talán a többtermelés problémája engem se érdekelt, kevésbé másokat. De ugyancsak elfogadva azt a tanácsot, hogy a méhcsalád nincsen tekintettel a kaptárformára, vagy a mézkamra elhelyezésére, mert ősi természeténél fogva a feltalálható nektárt mindenkor és mindenhová begyűjti, sokkal fontosabbnak véltem a méhcsalád erőállapotának helyes kihasználását. Ebből viszont sokféle ágazó kérdés táruul élénk.

Erős családok. Kezdem talán a kaptárnál. Ugyhiszem, a vélemények nagyjában megegyeznek abban, hogy a mindenkeri hordási lehetőségeket csak erős családokkal lehet a legtökéletesebben kihasználni, különösen ott, ahol azok rövid ideig tartanak. Sajnos ezek a lehetőségek, eltekintve a szerencsés kivételektől, eléggé ritkák, mert a természeti adottságon kívül az időjárás is közbeszól. Itt meg említenem, hogy nálunk a Duna-Tisza közén az utóbbi

három évben a száraz időjárás miatt az akácvirágzásokon kívül úgyszólván semmi hordási lehetőség nem adódott, még vándorlás mellett sem. Ezzel viszont azt lehetne mondani, hogy ott akkor bizony nem érdemes méhészkedni. Sajnos azonban a rossz évek nem ilyen szűk térre korlátozódnak.

Két családos rendszer. Gyakorlatban tapasztaltuk, hogy erős család befogadásához szükséges 24 keretes N. B. kaptárt egy anyával fejleszteni és kelő népességben tartani nem lehet. Így adódott a gondolat a kétcsaládos rendszer bevezetésére, ami egyébként már régen ismeretes. Magyarországon Kolletn Maté a „Magyar Mész” 1882 évf. 202 lapján „A nagy anyaméhkaptár” címmel olyan kaptárról írt, amelyben egymástól elválasztva, több család tartható s ezek az anyák kidobolása után, hatalmas családú egyesíthetők. A Méhészet 1939 júliusi számában dr. Örsi Pál Zoltán pedig azt írja, hogy külföldön már évtizedekkel ezelőtt is foglalkoztak a kétanyás rendszerrel, de azután elaludott ez az eszme. Amikor azonban Farrar kísérlettel megvizsgálta a méhcsaládoknak népességéhez arányított munkaképességét, a kétanyás rendszer újra népszerű lett. A kísérleti mérések fő eredménye az, hogy a méhcsalád munkaképessége 15.000 és 60.000 közt ingadozik, akkor a család nem annyiszor több mézet gyűjt, ahányszor 15.000 méh van benne, hanem kb. 30—50%-al többet.

A „Méhészet” 1947. év májusi számában olvasható, hogy a fenti szakember többévi pontos és mindenre kiterjedő kísérlet után végső következtetést vont le a kétanyás méhészkedésről. Ennek érdekében 8 éves kísérletet folytattak 287 kétanyás, 200 egyanyás családdal és 1227 drb. egykilós rajjal. A kétanyások átlag 55 kg.-al gyűjtöttek többet, mint az egyanyások és 78 kg.-al többet mint az egykilós rajok. E kísérletek boncolása a részletes ismeretek hiánya miatt nem áll módomban, de megállapíthatjuk, hogy minden korai hordású vidéken a kétcsaládos rendszer a jövő.

Gyakorlati tapasztalat. Most megkísérlem a fentieket gyakorlati téren is

megvilágítani, a töleml telhető módon, mert ez bizonyára jobban érdekli a méhésztársakat, mint az elméleti fejtegetések. Tizenhét évi egycsaládos méhészkedés után 1936-ban tértem át a kétcsaládos méhészkedésre 10 drb. egycsaládos N. B. kaptárral. Ebből fejlesztve

Mézhordáskor

... Kelet felől világosság...
A kaptárban érséguáltás.
A kijáró röpnyláznál
Kezdődik a sürgés-forgás.

Egy, kettő, száz, majd több ezer
Dolgozó-méh tova röppen,
Hol virágok kelyheiből,
Az édes méz majd kicsöppen.

Munkához lát valamennyi
Dudorászva, énekelve.
Tarisznyájuk hamarosan,
Drága kincsel: mézzel telve.

Virág és méh a himporban,
Ölelkezve szeretkeznek,
Boldogságuk melegével
Élet adnak új életnek.

Hacajövet a teherrel,
A széllel is szembe szállnak,
Meyfeszítve erejüket,
Egütő-egyjig hőssé válnak.

S a vagonból, amit gyűjtnek,
Felc is sok ömögneknek,
Másfeléből jó lélekkel
Mi nekünk is raktározunk.

... közös testvér-akarattal,
Nem kényszerből, nem parancsból —
Szép rendjén megy így a munka:
Tiszta benső indulatból...

Kis méhecskék! Mint magunkra,
Úgy vigyázzunk ti reátok!...
Szeretettel halmozunk el,
S ezt tőlünk el is várjátok.

SIKÓ GERGELY

az állományt, idegen tőke nélkül 1941-ben 60 drb. kétszalados N. B. kaptárt teleltem be, azóta az állomány ezen létszámmal szerepel. Az állomány 6 év alatt történő fejlesztése idején az öszmérttermés 76,40 mázsa, az első évben méztermés nem volt. A fennmaradó eddigi 12 évi kaptárátlag 37 kg. Ezekben az években 6-ban nem volt szaporítás, amikor az évi kaptárátlag 42 kg.-ra emelkedett. Bizom azonban benne, hogy a hátralevő négy évben ezt az átlagot lényegesen javítani lehet részben a jó mézgyűjtő családoktól nyert anyákkal, részben pedig az üzemi forma javításával. Itt nem hallgathatom el, hogy az anyákat nem a kiváló tulajdonságú családoktól, jórésztben pótyanyabölcsőből neveltem, ami nagy hiba volt.

Az egyesládos méhészkedésről nem rendelkeztem adatokkal és bár több családdal összehasonlító kísérletet nem végeztem, mégis azt tapasztaltam, hogy más ismert méhésztársak egyesládos méhészete jóval alatta maradt a fenti eredményeknek. Különösen nagy volt az eredménykülönbség azoknál a kaptároknál, melyeknél tavasszal az egyik anya elveszett és nem volt lehetséges a pótlása. Itt aztán mind a család népességén, mind a pergetési eredményen erősen meglátszott a különbség. Ez a különbség számokban is kimutatható azokban az években, amikor tartalékanyákkal állandóan rendelkeztem. Az utóbbi 6 évből, amikor szaporítás nem volt, 3-ban a kaptárátlag 42 kg.-ról 45-re emelkedett. Ez látszólag nem sok, azonban ha figyelembe vesszük, hogy az utóbbi három évben pergetés csak az akácról volt, valamint azt, hogy jó évben a kaptárátlag a 65 kg.-ot is elérte, akkor ez nem lebecsülendő eredmény.

Térjünk vissza a népes családok létrehozásának kérdéseire. Erre egyik eszköz volna a serkentőtetés, én azonban ezt sohasem alkalmaztam, elsősorban azért, mert 60 kaptárnál ez nem kis munka 20—30 napig, másodsorban anyagilag sem kis összeget jelent. Így választottam a kétszalados rendszert. Miután ezt sem a gyakorlatban, sem elméletben nem tanulmányozhattam, csak

természetes, hogy a tandíjat a kezdő években meg kellett fizetnem az eredmény rovására. És úgy hiszem, hogy ez a körülmény is hozzájárult a fenti eredmény alacsony színvonalához.

Üzemforma. Szükségesnek tartom már most a kétszalados rendszer üzemformáját megvilágítani. Ez végbement nálam egyesítéssel, az akácvirágzásról történt hordás megindulásakor, de ugyanakkor a családok részleges megosztásával is. Itt aztán önként adódik a kérdés: minek egyesíteni és ugyanakkor a családokat megosztani. A két család egyesítése révén kapjuk az erős családot, viszont itt a rajzást ki kell küszöbölni, ez pedig aszerint történik, hogy csak méztermelés vagy szaporítás és építés a célunk.

En az utóbbinál a következő mócszert alkalmaztam. Miután véleményem szerint a hordástalan idő sem a szaporításra, sem az építésre nem alkalmas, a három műveletet egy alkalommal a hordás megindulásakor hajtoítam végre. A két család egyesítésekor 18 kereten jött létre a mézelő család, az egyik jobb anyával rendelkező család helyén, annak visszarepülő kijáró méheiből 6 kereten a rajállapotba helyezett építő család egy az anyás, részben fias kerettel és 5 drb. müléppel. A mézelő család anyá nélkül maradt a rajzás megállítására, részben a fiasítás szünetelése végett a hordás tartalmára. A szaporítást az egyesítés alkalmával minden kaptárból elvett 5—6 drb. túlnyomóan nyílt fiasításos kerettel, természetesen az azokon ülő méhekkel nyertem, tehát ezt értem részleges megosztás alatt.

Ami ebben az esetben a mézelő család helyzetét illeti, kifogás ellen az anyátlanítás, ennél az egyesített műveletnél más tökéletes megoldás a rajzás kiküszöbölésére nem adódik. Azt az állítást, hogy a gyakorlatban az anyátlanítás az akácvirágzás tartamára a méhcsalád munkateljesítményében csökkentést eredményezne, tapasztalataim nem igazolták. Magam is állítom, hogy más mérsékelt hordás alkalmával, köztük a tarlóvirágzáson is, az anyátlan család valóban nem dolgozik. A többévi mér-

legelés bizonyítja azonban, hogy a hordás megindulásának első napján végrehajtott egyesítés és anyátlanítás után a hordás soha sem csökkent, hanem a hordási lehetőség szerint emelkedett. Ennek igazolására megemlítem az 1947. év mérlegelési adatait: az első akácvirágzáson a 18 keretes anyátlan mézelő és 6 keretes építő család súlygyarapodása az első napon 2,50 kg. volt, a fenti műveletet követő napon pedig 5,40 kg. s ez a hordás végén 10 nap alatt 56 kg. összgyarapodással végződött.

A család munkateljesítménye. De nem lesz talán felesleges, ha a rajállapotba helyezett család munkateljesítményét közelebbről vizsgáljuk meg. Megfigyelem, de más is meggyőződhet róla, hogy míg a 9–10 drb. kiépített kerettel rendelkező népes család napi 40–50 dekás hordás mellett a beadott műlépet nem építi ki, sőt a drótózás mentén kirárgya azt, ugyanakkor a rajállapotba helyezett család serényen és szépen építi ki azokat. Hogy ez mivel magyarázható, erre a választ a méhcsalád természeti ösztönében kell keresnünk. Szükségszerűen tudja, hogy egy drb. kiépített lép a fennmaradásához nem elegendő, viszont azt is tudja, hogy a 9–10 lépén felüli nincs továbbira szüksége és csak akkor épít tovább, ha már ezek megteltek. Ez nagyon fontos körülmény, vagyis minden műveletet a méhcsalád természeti ösztönéhez alkalmazva hajtunk végre.

Vissza kell térnem még a mézelő család helyzetének részletezésére, a részleges megosztásra. Amennyiben ezt nem tennék, a nyílt fiasítás ápolása sok kijároméhat kötne le. A hordás befejezése után kapnánk egy nagy méhtömeget, amelynek a legtöbb esetben semmi hasznát sem vesszük, ellenben száraz nyár esetén a télire benthagyott élelemkészletet elfogyasztják és a család is legyengül. Volt ilyen évem is, amikor engedve azoknak az érveléseknek, hogy nem szükséges az anyák korlátozása, mert ugyanis kiszorítja az anyát a behordott nektár. Az eredmény ősszel: méztelen kaptárak, másik esetben 43

raj, és ugyancsak az előbbi eset. Tehát a tandíjat drágán fizettem meg.

Miképpen egyezhető össze, hogy a fenti műveletnél az elszedette tulnyomóan nyílt fiasításos keretből, ha még négy keretes családokat létesítek is anya nélkül, teletőképessé válnak azok, ha az anyapárázás sikerül. Ha azonban ezen akár 4 vagy 12 keretes családokat termékeny anyával látjuk el, akkor az eredmény még felesleghez is vezethet. Itt újra adódik a kérdés, hogyan lehet az, hogy ha a családot nem osztom meg, nem lesz teletőképés, ugyanakkor a megosztás révén új család teletőképessé válik.

Az elmélet nem mindig igazolja a gyakorlatot. Más szóval valószínű, hogy a nagyhordás idején az ilyen múraj nem követi az elméletben lefektetett elveket, hanem a szükség törvényt bont szabálya és a természeti ösztön alapján rövidebb idő alatt válik gyűjtővé, mint az előbbi természetes úton fejlődött nagy családnál.

Erre azt mondják méhnyúzás stb. Valóban nem egészen természetes, de azért a múraj készítéséről sokan nem mondanak le. Az is igaz, hogy az emberrel is sok természetellenes dolog történik az életben. A mesterséges anyanevelést sem mondhatjuk, hogy rosszabb a természetesnél, sőt előnyösebb annak, aki a fajta-nemesítést szem előtt tartja.

A méhcsalád megosztással való mézeltetéséről a „Méh“ című szaklap 1935. év augusztusi számában tanulságos összehasonlító kísérleti adatok találhatóak, amelyeket külföldön hajtottak végre. A kísérletezést 1926-ban kezdték és 6 éven keresztül folytatták, ötféle módszert hasonlítottak össze csoportonként 12 családdal. A legjobb eredményt a következő eljárásnál kapták: kevéssel a családok kifejlődése után minden fedetlen fiasításos lépet a rajtuk lévő méhekkal együtt, de anya nélkül, másik kaptárba és új helyre állították és fiatal anyát adtak neki. Hasonló esetnek magam is szemtanuja voltam, amikor az akácvirágzáson a szomszédos méhész-

társ mérlegesen kaptárjában a méhek leálltak és mikor nálam a mérleg 5.30 kg-ot mutatott, ugyanakkor nála csak 1.20-at. Ezen a napon estefelé kibontotta a kaptárt, természetesen tele volt, erre kiszedte az összes fiasításos kereteket és helyette, kiépített lépeket rakott be. Másnap az idő kedvezőtlenre fordult, így a mérleg nálam 1.50-re esett, ugyanakkor nála 6.50-re emelkedett.

A kétszalados rendszernek van egy másik módszere. Ennél csak a méztermelés a cél és nincsen egybekötve szaporítással. Az akácvirágzás előtt a két anyát, a kaptár két végében 3—3 keretre anyarácscsal elzárjuk és így az egyesített két család szintén 18 keretes, de közös mézkamarába gyűjt. Itt az elveendő fiasítást az anyának 14 nappal előbb történt elzárása helyettesíti. A hordás megindulásakor az anyás részekbe 2—2 drb. mülépet lehet beadni és helyettük onnan fiasításos lépeket ki-

venni, amelyekből 4 keretes anyanevelő tartalékesalád létesíthető. Ezek kiváló családoktól ez időre nevelt, fedett anyabölcsökkel látandók el, természetesen akkor, amikor ott már nyitott fiasítás nincsen.

Végül szerintem, nem helyes az a tanítás, amely azt tanácsolja, hogy az egyik anyát dobjuk el. Amikor ezt végrehajtottam, az eredmény az lett, hogy a tarlóvirágzáson a családok anyá nélkül maradtak és nem dolgoztak. Ma nem dobok el egy anyát sem, de nem hajtom végre a rendszeres két éves anyacsérét sem, ellenben kidobok korára való tekintet nélkül minden anyát, amely nem felel meg hivatásának. Ugyancsak meg kell említenem még, hogy nem helyes az sem, ha valaki az anyátlanított mézelő családdal akar anyát neveltetni, mert erős családoknál az kevés százálemban sikerül.

FARKAS ISTVÁN

Rend a lelke mindennek

Az igazi méhészt nem csupán az eredményért, „a mézért“ foglalkozik a méhészzel, hanem mindenekelőtt azért, mert szereti a méhket, örömet lel bennük.

Amikor belépünk egy méhesbe, már az első pillanathban látjuk, hogy milyen méhésszel van dolgunk. Sajnos, elég gyakran lehangoló látványban részesülünk. Rozoga méhes, avult, repedezett kaptarak vagy roskatag, öreg kasok. Felesleges, oda nem való dolgok. Szipolyrágta keretek és lépdarabok szerte-széjjel. Egerek és hangyák garázdálkodása mindenütt.

Az természetes, hogy ilyen méhészetben a családokat sem kezelhetjük okszerűen, sőt nagyon gyakran az ilyen helyen veszélyes betegségek ütik fel fejüket. Az embernek az az érzése, hogy az ilyen méhészetet még ajándékba sem fogadná el.

Ma, amikor az Állami Terv keresztülvitele érdekében minden mezőgazdasági ág rohamosan fejlődik, a méhészetnek sem szabad elmaradnia, sőt igyekeznie kell minden dolgozó mé-

hésznek, hogy azt túl is haladja. Ennek első feltétele: példás rendet tartani a méhesünkben és környékén!

Sajnos, kiket ez a szemrehányás illet, gyakran csak a méhészzel járó hasznot lesik, a haladás, a több tudás iránt nem érdeklődnek és még szaklapot sem járatnak, pedig ez egyik fontos tényezője a tanulásnak.

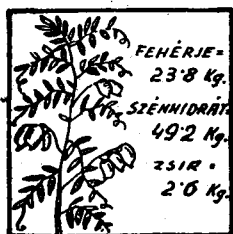
Ezért kell a lelkes és rendes méhészeknek az ilyen „méhtartók“ figyelmét — tapintatosan kérve és oktatta — felhívni saját elmaradottságukra és arra bírni őket, hogy elsősorban teremtsenek rendet a méhesük körül, ami a méhesben töltött időt is kellembesebbé teszi és a tudás iránti érdeklődést is fokozza.

Aki pedig a méhket — rend, ápolás és hozzáértés nélkül — fejstehénnek tekinti, az jobban teszi, ha mielőbb túlad a méheken: az olyan méhészekhez juttatja, akik gondos ápolásban, észszerű kezelésben és szeretetben részesítik, ami által a hozamban is nagyobb eredményt érnek el.

Szatmárnémeti.

Csontos Gábor

Találkozom a méhekkal

Mezőgazdaság-tudományi Intézetünk magyar tannyelvű Növénytermesztési Karán a múlt hónap 30-án fejeződtek be az utolsó tavaszi

vizsgák és néhány napra rá a monostori tangazdaságban megkezdtük a szokásos nyári gyakorlatokat. A nap után ismétlődő gyakorlatokon látottakat, tapasztaltakat és szakmagyarázatokat esténként még ha olyan, fáradtak volnánk is papírra vetjük, hiszen gyakorlati füzetünk hasznos tanácsokat tartalmaz a következő év ifjú hallgatóinak. A munkás költőktől veszünk példát, akik a napi nehéz munka után fáradtan hazatérve, lámpafény mellett írják meg legszebb költeményeiket. Ilyen költő volt József Attila.

A gyakorlatokon sok hasznos dologgal megismerkedtünk, így: a vetésforgóval, a műtrágya használatával a talajművelési kísérlettel.

Egyik napon dr. Szövérdi Ferenc professzor vezetésével újabb kísérleti helyre mentünk kaszálni, ahol a zabosbükköny különböző arányban volt elvetve.

A reggeli nap sugarai hosszú árnyékat vetettek az egyes táblákra. A zab és a bükköny levelein a harmatcseppek milliói az éltető nap sugarától mint apró gyémántcseppek csillogtak. Az egyes kísérleti táblák 10 méter hosszúak és 2 méter szélesek. A táblákon termesztett zabosbükkönyt kaszálás után lemértük és 5 kg-ot eltettünk belőle, hogy kiszáradás után újból lemérve megtudjuk a súlykülömbözetet. Már szemre is megállapítottuk, hogy a bükköny

magában vetve nem gazdaságos, mert alig félméter magasra nő meg, míg zabbal keverve szépen átszővi a támasznövényét és másfélméter magasra felemelkedik.

A kaszálást megkezdtük s mivel ezen a téren kezdő voltam eleinte még oktatásban részesítettek és, hogy a munka ne erőltesse meg óránként 10 perces szünetet tartottunk.

A napsugarak csalogató melegére megjelennek a méhek. Eleinte csak néhányan, majd mind sűrűbben és sűrűbben röpdösnek. Ugy tűnik fel, mintha valami távoli, halkan zsongó zaj közeledne, pedig alig pár lépésre vannak tőlünk.

Egyik szünetben a bükköny közé lehajolva figyelem munkájukat. Egyik virágról a másikra röpdösnek, sietve körüljárják a kinyílás előtt álló virágokat, de nem tudnak behatolni, mert rövid a nyelvük. Néme-lyik az összefort csészelevelek cimpáinak tövén igyekszik a bükköny nektárához jutni és később úgy veszem észre, mintha a csésze alsó kidudorodó részét egyszerűen átszúr-
nák. Jobban figyelve látom, hogy rosszul következtettem, mert ezek rágcsálni nem képesek. Leveszek egy virágot és szabályosan felbontom, egy kis csepp nektár van benne, ami gyengén édes.

Tovább figyelem munkájukat, közben Albert István kollegám, aki kaszál, biztat, hogy csak figyeljem tovább a méheket. Most egész közletről veszek szemügyre egy méhecskét, amint a csésze cimpáitól a nyelvével a csésze alja felé közeledik. Ugyanakkor egy kicsiny, előre kiszúrt lyukon igyekszik kiszívni a megmaradt nektárt. Több virágnak a csészéjét megvizsgálom, egynehány ki van lyukasztva, a méhek pedig az ép

csészét nem járják. Később több tapasztalatot szereztem, láttam, hogy a méhek szorgalmasan gyűjtik a pálhalevelek barnás-fekete foltjáról is a nektárt.

Széttekintek a tábla fölött s azon gondolkodom, hogy vajjon mi lyukasztja át a virág-csészét és szívja ki a nektárt a bükköny virágjából. A választ rá a természet hamar megadja: egy dongó közeledik nagy sebességgel, tehát ő végzi el azt a munkát. Ezek a dongók nem járhatnak tömegesen, mert ritkán látom őket s kis létszámukat bizonyítja az is, hogy nem volt minden bükkönyvirág csészéje kilyukasztva.

Igy találkoztam először a méhekkel egy tanév befejezése után.

A méhészet akkor szép, ha megfigyeljük a szabadban dolgozó méhek nehéz munkájának menetét, kutatunk a természetben és tudásukkal segítségükre sietünk. A most virágzó növények, mint a fekete nadály (Symphytum officinale) a pohánka (Fagopyrum) a dohány (Nicotiana ta-

bacum) és a katáng (Cichoryum intybus) sok megfigyelésre adnak alkalmat.

Felváltom kaszáló barátomat és kedélyesen elbeszélgetünk tapasztalatainkról. Délre befejezzük a munkát. Ebédután borsó- és egy buzatáblából talajmintát veszünk egy doktrátusi munka anyagához, később felrakjuk a zabosbükkönnyt a dróthúzal renszerű szárítóra.

Ismét eltelt egy nap és mi a tapasztalatok tömegével lettünk gazdagabbak.

Népköztársaságunkban sok munka vár az ifjúságra, e munkák egyik főcélja a dolgozóknak élelemmel — és tegyük hozzá: sok és jó élelemmel — való ellátása. Mi fiatal mezőgazdaságtudományi hallgatók e célok elérése érdekében tanulunk és iparkodunk e szakkáder keretében hivatásunknak megfelelően dolgozni.

Kolozsvár.

Antal Ernő
egyetemi hallgató.

A méhész patópáloknak!

Nem úgy van ma, mint volt régen,
Szabad hazánk minden népe,
Új világra süt most a nap,
S az új világ munka, béke:
Szocializmus építése!
A lapunkra nagy a szükség
Minden sora oktat, épít.
Kiadása bizony nehéz,
Mert a tagdíj soká késik.
Szerkesztőknek fáj a feje,
Itt az új szám, papír kéne,
Nyomdába is kell majd adni,
De pénz nélkül ki nyomja ki?
Sokan várják, hogy elsején

Beköszöntsön már a kis lap,
De hogy tagdíjuk rendezzék,
Arra ráérnek... „majd holnap“...
Igy lesz a hónapból — hónap,
S a hónapnak sok-sok napja.
Pontosan fizető ámul,
Hogy a lapját későn kapja.
Méhész vagy és mégsem tudnád,
Mi a közösség alapja?
Tudd meg tehát most éntőlem:
Öntudatos minden tagja.

Kraszna.

FÁNTA KÁROLY

Méhészetünk hármias útja...

A méhészetünk fejlődésében három fontosabb szakaszt különböztetünk meg: a szaporítást, a mézeltetést és a nemesítést. Vizsgáljuk meg közelebbről mind a hármat:

1. A SZAPORÍTÁS, vagy más szóval **rajoztatás** méhészetünk első legfontosabb állomása. A rajzás előidéző oka elsősorban az anyanevelés. A méhes család fajfenntartásból anyákat nevel. Rendszerint az erős családok húznak böcsöket, de számtalanszor előfordul, hogy a középerős család is megrajzik, mert anyát nevel. Tehát nemesak anyát cserél (mert erre is volt eset), hanem együttal meg is rajzik. Sokszor megtörténik, hogy amelyik gyenge családtól a kezdő nem vár rajt, mégis megrajzik, és ugyanakkor a nagynépeségű tőgyelő családnál elmarad, holott egész nyáron lesi, várja, hogy mikor jön ki már az a raj.

A haladó méhészt nem szokta ezt lesni, várni, mert előre megállapíthatja, hogy családjai melyik napon rajoznak ki. A természetes raj méhésznél különb, mint a műraj s éppen ezért azt ajánlom, hogy amíg a családok létszámát szaporítási óhajta, maradjon a természetes rajoknál, mert ez esetben nem kell cunyi elméleti és gyakorlati tudás. Közben tudását állandóan gyarapíthatja.

Mivel a rajzás közvetlen oka az anyanevelés, a család anyját elveszük főhordás előtt vagy 10 nappal és minden este kis adagokban serkentő etetést alkalmazunk, mert a család hozzá fog anyákat nevelni, a 12—14-ik napon ki fog szállni a fiatalanyás raj, feltéve, ha elég népes a család. S így a szaporítás ideje alatt öreganyás családunk nincs. Természetes dolog, hogy az ilyen családoknak nem nyitjuk meg a mézkamráját, hanem kimodottan a fészekben, 70—80 négyzetdeciméter területű lépen rajoztatásra kezeljük. Nagy előnye e műveletnek, hogy az ilyen fiatalanyás rajok nem építenek heresejteket s nem készünek ez évben rajzásra, továbbá, hogy a jelzett időben jönnek ki. Persze, ha sok családunk van, egy nap csak annyi anyát szedünk el, ahány rajt be tudunk fogni egy nap alatt.

2. A MÉHÉSZKEDÉS MÁSODIK SZAKASZA akkor áll be, amikor a szaporítás terén a létszámot elértük és a családokat mézelesre akarjuk fogni. A mézező családokat nem szorítjuk össze 70—80 négyzetdeciméter területű lépeken, mint a rajoztató családnál, hanem amint a költő fészket ellepték, azonnal át (vagy fel, vagy hátra, a kaptártól függ) engedjük őket a mézürbe. A fekvő kaptárok mézkamrakereiteit idejében szereljük fel műlépekkel, hogy mielőtt megindulna a főhordás (pár nappal előbb, ha jó népes a család), berendezzünk a kaptárt a mézhordásra. Elsősorban megkeressük azt a keretet, amelyen az anya tartózkodik s a fészkek szélére, vagyis az oldalához tesszük, hogy az anya le ne mászon róla. Ezután a fedett fiaslépeket átrakjuk a mézterbe tömören a közfal mellé s 1—2 mézeskerettel bezárjuk és folytatólag a fészkek üres és mézes kereteit rakjuk át. Az anyás keretet a fészkekben a közfal mellé állítjuk és utána szoroson egymás mellé fedetlen fiasítás. Az üresen maradt helyet műlépes keretekkel töltjük ki. Akkor aztán megnyitjuk az anyariésot, hogy a méhek úgy érezzék magukat, mintha egy fészekben volnának s a kaptárt letakanjuk. A fészkekben méheink kiépitik a műlépet, méz-koszoróval is elhátjuk és az anya bepetézi. A mézürben ahogy kél ki a fiasítás, azonnal (mert most van a főhordás) megtöltik mézzel és ha már nagyobb részt be van fedve, vagyis érett a méz, ki kell pergetni, ne féltelkedjenek, hogy ha még tovább is tart a hordás. De két-három legszebb akéből hordott mézeslépet meghagyunk a fészkek részére a teletéshez.

Ha mézeltetünk, az építettetést ne vigyük túlzásba, de évenként és családonként 4—5 keretet bátran építtethetünk, hogy lépkészletünk fiatal lépekből álljon. Ha a kezdő-méhész ezen a módon 2—3 évig mézeltette a családjait, biztosan észre fogja venni, hogy a legjobb családok a következő tavaszon legyengülnek, sőt az is megtörténik, hogy a tavaszi hordást nagy népességgel kihasználó család még a nyár folyamán elnéptelenedik, mert az anya teljesítőkép-

sége már a második életéve után eszik. több esetben csupán két tavaszon képes családját kellő mértékben megnöpesíteni. Éppen ezért a mézelő családok kezeléséhez hozzátartozik a legalább kétevenként való anyanevelés. Tehát minden második évben ki kell az anyát cserélni. A haladó méhészt alig hogy megkezdte a mézeltetést, máris az anyanevelés feladata előtt áll.

A legjobb anyákat nevelik a rajzásra készülő családok. Ha tehát egy elsőrangú családot rajzásra kezelünk, a raj kijövetele után azonnal szétoszthatjuk a családot annyifelé, ahány anyabölesős kis családot tudunk belőle alakítani. Rendszerint 4—5 keretes, leszűkített kaptár-részbe, persze külön röplyukkal ellátva, esetleg a meganyásítandó család kaptárának az egyik végében. A befogott rajt estig besötétített, hűvös helyre visszük, hogy ne tudják betáfolni magukat s estefelé minden 4—5 keretes kis család kap pár maroknyi rajméhet olyképpen, hogy a röplyukhoz támasztott deszkára rázzuk s ők szépen bemásznak a családhoz. Az anyát azonban figyeljük és mászás közben megfogjuk, s az ilyen anyát, amelytől több anyát neveltünk, a rokontenyésztés elkerülése végett el is pusztítjuk. Egy hónap múlva megnézzük s ha az anya már termékeny, az előzetesen meganyátlanitott, gyengéült családokhoz egyesítjük.

3. CSAK AZUTÁN KÖVETKEZIK A MÉHÉSZ LEGSZEBB, LEGÉRDEKESEBB MUNKÁJA, A MÉHNEMSÍTÉS, ha már jól begyakoroltuk az anyanevelést és a mézeltetést is. Egész méhészkedésem ideje alatt állandóan figyeltem és feljegyeztem azokat a családjaimat, amelyek a legjobb tulajdonságokkal bírtak, s amelyek a legtöbb jövedelmet, a legtöbb mézet adták.

Méhészetem 10%-ával szoktam évenként heréket és anyákat neveltetni. Márciusban, ha esetleg méhállományomban van néhány lemaradt, gyenge család, ezeket hozzá egyesítem a fentemlített kiváló tulajdonságú családokhoz. Ezáltal még erősebbekké válnak és az egyesítéssel a esenevész, rosszabb petéző anyákat is eltávolítottam a méhészetemből. De ha nem volna nekem gyenge családjaim, úgy április elseje körül ezeket a jótulajdonságú családokat befedett fiasításos lépekkel szoktam még jobban felerősí-

teni, s ugyanekkor a lépek sarkaiban levő heresejteket mind kivágom, helyet csinállok, hogy ide újakat építsenek. De úgy forgatom ezeket a lépeket, hogy két kivágott rész szamba ne kerüljön s így jól kihúzhatják a frissen épült heresejteket. Ezáltal előnéem azt, hogy korán, jótulajdonságú és szép, nagytestű heréket nevelnek. S ettől kezdve langyos vízzel itatom és jó melegen takarom a családokat. Április 15-én elkezdem őket serkentőleg etetni és továbbra is jó melegen takarom. Május 2-án kiszedem az összes lépeket és ha esetleg valahol anyabölesőt látok, azt mind megsemmisítem, az anyát a családtól eltávolítom, s minden olyan lépből, amelyben friss petét találok, kb. egy akkora darabkát, mint a hüvelykujjam, kivágok a lép alján a friss petéig. Esetleg két helyen is, mert itt 1—2 anyabölesőt tudnak majd építeni. Nyolc nap múlva más-honnan mind levágom az anyabölesőket, csak ezeket hagyom meg, mert ezek mind friss petékre épültek és egyidőben is kelnek ki. Hat nap múlva ezt a hatalmas családot elosztom annyifelé, ahány keretben befedett anyabölesőt találok, rendszeren 5—6 kicsi családot csinállok belőle, mert ha talán kevesebb képen húztak volna anyabölesőt, amelyiken két helyen is van, onnan kivágok és átplántálom egy olyan keretbe, amelyre a méhek nem húztak. Most ezeket a kis családokat serkentőleg addig etetem, amíg az anyák nem kezdik el a petéztést. S ha ez megtörtént, tetszés szerint használhatom fel őket: vagy a két nappal előbb meganyátlanitott családokhoz egyesítem, vagy befedett fiasításos lépekkel és további serkentő etetéssel erősítem fel ugyanarra, hogy őszig teleteljes, jó erős családok lesznek. S így kiválasztás útján egy jótulajdonságú családból jövő évre 5—6 elsőrangú családom lesz.

BERECZKY LAJOS

„APICULTURA”

A Romániai RNK Központi Méhésztudományi Társaság hivatalos közlönye

București. Căsuța Poștală 525

Kitűnően szerkesztett román nyelvű szaklap. Megjelenik havonta. Előfizetési díja évi 250 lej. Postatakarék csekkszám: 12984

Észmezsere a nagysejtű mülépről

Britt István méhésztstvérünk erről a témáról írt cikkében felvetett gondolatait, sok tekintetben helyesnek találom, de azok kiegészítése végett közlöm saját tapasztalataimat is.

Egy kétsorcs B. kaptáramat rajállapotba helyeztem és abba 6 mülépes keretet tettem. Az alsó keretsor nem volt elzárva. Az anya fiatal életkora: 2 év. Az eredmény a következő volt: A méhek fűrt alakban elhúzódtak a kopartárhomlok falára, ott vesztegeltek jó néhány napig. Mikor már láttam, hogy nem hajlandók dolgozni, felzártam őket a felsősorra s mivel a fészek kiépítése nekik életkérdés volt, építettek is, de rosszul, több volt a herefiásítás, mint a munkás.

Leengedtem a családot a második sorra betett lépekre, azonban ezeket is csak olyan rosszul építették, mint a felső soron tették.

Rendes sejtű léppel sohasem volt bajom: kisebb kaptárokba építettem legtöbbször, mindig a legjobb sikerrel. A nagysejtű lépekkel való kísérletem viszont sikertelen maradt.

Hogy lépésről-lépésre fokozatosan reászoktassuk a méheket a nagyobb sejtű mülép elfogadására, ezt bizonyos fokig lehetségesnek tartom, de hogy hol lesz a határ, ezt nem a méhészek, hanem a méhek fogják eldönteni.

A méhek nehezen vagy sehogysem idomíthatók, mivel a sejt méretet, ha szabadon építkeznek, ők maguk sem tartják be egészen pontosan. Így számtalan eset van arra is, hogy a nagyobb sejtű mülépet is elfogadják. Példa rá a 750-es sejt méret. Ezt már nagy eredménynek tartom, 100 sejt a különbség és ez a méret 50 éves.

Ha azt látjuk, hogy a 700-as sejt nekik nem kell, akkor a határnak — úgy gondolom — valahol a 700 és 750 között kell lennie. Mivel pedig a 750-es sejtű lép már régen forgalomban van, feltételezhetjük, hogy nagyon sok méhész használta is. Ebben az esetben sok méhésznek rendelkeznie kell a 750-eshez

idomult méhekkel is. Azok, akik az egyesületünk hengerprésén készült mülépeket használták, már bizonyára dolgoznak ilyen méhekkel. Magam is sok éven át ilyen használtam, sajnos az én méheim nem fogadták el, de még a 700-as sejtű mülépet sem.

A hibát valahol másutt kell keressük. Esetleg a mi méheinknek nagy a 700-as sejt, holott Belgiumban a 650 körül is kiépítik. Igaz ezt nem láttam, csak olvastam, ám ha úgy van, kérdem hogyan lehetséges ez. Tényleg fokról-fokra fogadták el a nagyobb sejtű mülépet, vagy azok talán másfajta méhek?

Mivel a mülépprés drága dolog olcsóbb eljárással kellett a sejteket fokról-fokra nagyobbítani, még pedig a kész mülép nyújtásával, ami bizonyos melegségi fokon csakugyan lehetséges.

Igy hosszú és kitartó munkával, a sejtek fokról-fokra való nagyobbításával érthették el céljukat, tehát nem úgy mint mi, hogy a 750-hez sem szoktattott méheinknek beadtuk a 700-as sejtű lépet. A 750-eshez való szoktatás meglehetően elég könnyű dolog, de már ezen alúl egyre nehezebbé válik, mert mind nagyobb az eltérés a természetes sejtől, pedig a kettő közt csak néhány milliméter a különbség. Ugyanis 10 cm. hosszban 17,5 sejt = 700, 10 cm-ben 18 sejt pedig 760, tehát csak félsejt a különbség.

A 750-es sejt mérete: 5,5 mm, a 700-asé 5,7 mm., tehát csupán másfél mm. a különbség, de a mi méheink számára egy egész külön világot jelent. S most gondoljuk el: milyen hosszú lehet az út a 663-as sejtig! Aki pedig ezeket az akadályokat le tudja küzdeni, az eléri, hogy a nagysejtű mülépeket a méhei kiépítik és így a nagysejt előnyeiben részesüljön.

Maradna még egy további kérdés: az anya magatartása a nagyobb sejtrel szemben. Eddig azt láttuk, hogy vonatkozva vagy sehogysem fogadja el. Külföldön több irányban is kísérleteztek a nagysejtű lépekkel és eredményt értek

el. Ha pedig ez így van, akkor a mi méhanyáinknak is hozzá kell idomulniok fokról-fokra a nagyobb sejtbe.

Tehát, ha a méheket annyira lehet idomítani, hogy a nagysejtű lépeket elfogadják, akkor feltételezhetjük azt is, hogy ezzel egyidejűleg az anya is hozzá idomul az új mérethez és abba rendezen petézik.

A méhcsalád élete kollektív közösség, munkája pedig irányított tervgazdálkodás. Az anya korántsem a főhatalmat gyakorló egyed ebben a társadalomban, hanem csupán egy igen fontos működést kifejtő egyed. Hogy mikor és mennyit petézzon, azt a méhnép határozza meg, mert több vagy kevesebb, gazdagabb vagy kisebb tápértékű eledellel látja el. Ezt pedig a hordás mennyisége és minősége határozza meg, tehát a nép akaratától függ. Az anya szerepe csak arra terjed ki, hogy milyen sejtbe, milyen petét rakjon.

Az anya, néhány munkásméhtől kisérvé, mielőtt letenné a petét, belenéz a sejtbe, meggyőződik arról, hogy üres és tiszta-e a sejt. Ha mindent rendbe talál, akkor kissé előre lépve, farral fordul a sejtnek és 2 hátulsó lábára támaszkodva felemelt farát a sejtbe süllyeszti. Amikor pedig pár másodperc múlva kiemeli a pete a sejt fenekén van már. Azután tovább halad, így csinálja szép sorban. A herepetét is így rakja le az anya. Honnan tudja viszont, hogy melyik sejtbe milyen tegyen? Sajnos ezt ez ideig a tudomány még nem tudta kideríteni.

Úgy gondoljuk, hogy a sejtek nagyságának az érzékelése vagy esetleg a sejt mélysége váltja ki az anya ilyen vagy olyan elhatározását. A fő oknak, azonban mégis másnak kell lennie.

En úgy vélem, hogy e tevékenység közben nagy helyet kap az ősi ösztön, tehát az anya tudatosan cselekszik. Emellett több bizonyítékot tudunk felhozni.

Mint említettem az egész család határozza meg, hogy az anya mikor és mennyit petézzon. Tehát tudatosan irányítják. Az anya az anyabölcsőt mindig nőnemű petével petézi be. Még a kikerülőfélben lévő anya is így csinálja,

pedig itt nincs semmi korlát, sejtmélység, sejt nagyság, tehát ezek nélkül is pontosan tudja, hogy oda milyen pete kell.

A nem szabályos sejtbe nem petézik, a rendesbe is csak akkor, ha az üres és tiszta. A félig kiépített sejtbe szintén rendszeren petézik, az érzéklés itt is elmarad. A már bepetézett sejtbe nem tesz petét, végül a rendes sejt magaságánál mélyebb sejtbe ugyancsak nem petézik, mert nem éri el a fenekét, itt már lehet, hogy az érzéklésnek jut a fő szerep.

Az anya e sok féle tudását az ősi ösztön, vagy a tudatosság vezérli-e, ezt nem tudjuk. Bizonyos azonban, hogy bizonyos szabályok szerint dolgozik.

Nem hinném, hogy az anya testnagysága döntő legyen. Emberileg úgy gondoljuk, hogy a nagytestű nagyobb teljesítményre is képes. Ez igaz lehet, de volt rá eset többször is, hogy a kistestű anya versenyre kelt a nagytestűvel. Ha pedig sikerülni fog szeretet hazánkban a nagytestű méheket kitenyészteni, akkor nem tartom lehetetlennek, hogy azzal párhuzamosan az anyák is hozzá idomulnak a nagysejtű lépek rendszeréhez.

De ehhez sok idő kell, talán évtized is.

Mindenesetre célszerű volna, ha ezekről a témákról ismernénk a külföld tapasztalatait. Tudnánk, hogy például az első lépéseknél mi a teendő és azokból a mi viszonyainkhoz mérten mit lehet-ne megvalósítani.

Kraszná

FANTA. KAROLY

*Lapunk terjedelme
és pontos megjelenése*

TÖLED IS FÜGG

GYÜJTSÉL ÚJ TAGOKAT
EGYESÜLETÜNKNEK!

Rendezzük idejében a fészket

A legnehezebben leírható méhész-munka kétségkívül a fészek helyes rendezése. A szakirodalom tanítása sokszor ellentétes: ellenzi a fészek többszöri felbontását is sőt a fészket szentélynek tartja, hová a méhész csak a legritkább esetben nyulhat. Alkalmam volt olyan méhészt megismerni, akinek több családos méhészte volt, de már évekkel ezelőtt felvette a „nehai“ nevet. Saját bevalása szerint országos kaptárban lévő családjait évek óta ki sem bontotta. Igaz, mézet sem tudott pergetni belőlük, mert összevissza építették a fészket és a mézet.

Csodálkozhatunk-e azon, ha az egyik ályvása vált, a másik a méz mellett a télen megfagyott, a harmadikat kirabolták, végül egy sem maradt, sőt olyan is akadt közöttük, nem is egy, amelyet a molyok pusztítottak el.

Megragadom ezért az alkalmat, hogy méhésztestvéreimnek figyelmébe ajánljam az egész évi fészek kezelés fontosságát. Sok éves gyakorlati tapasztalatom alapján arra a meggyőződésre jutottam, hogy a méhészet eredményessége nemcsak a kaptárban, legelőben és a méhekben keresendő, hanem a méhészen is. A jó méhész a méhek fészkeinek állapotáról ismerjük meg.

A fészekrendezés nehéz munka, mert függ:

1. az évszaktól,
2. az időjárástól,
3. a mindenkori méhlegelőtől,
4. az illető méhésztermelő vagy tenyésztő irányától, és végül
5. a méhész jövőbeli vándorlási tervétől.

E tényezőkön belül egész változata áll és esetenként más és más méhész-munkát kíván. Ezeket valósággal érezni kell, mert százféle változata van a kezelésnek. Mégis, ha valaki egyáltalán nem ért a méhészethez, azt tanácsolom, hogy helyesebb, ha egyelőre nem rendezgeti a fészket, csak ellenőrzi. Egy év alatt megismeri a

méhek életmódját s akkor a fészek átrendezéséhez is hozzáfoghat.

A korszerű, nagy kaptáros méhészletben az év túlnyomó részében, a fészkek nagy és korlátozás nélküli, tehát a fészekrendezés az egész család kezelésévé válik. A kezdő rendszerint a fészekrendezés nyári — június, július és augusztusi munkáját hanyagolja el, holott ez a valódi érték és ez a tudomány. Csak nyári beavatkozással fészekrendezéssel érjük el, hogy a természetes és mesterséges rajok, a lerajzott törzsesaládok őszire telelőképes erős családokká váljanak. Sokszor ugyan egy helyen jó legelő és hordási viszonyok mellett óriási különbségeket észlelünk: azonos „erősségű“ rajok közül az egyik őszire vérszegényé válik, a másik erős törzsesaláddal vetekszik. Ez nagyrészen mind a kezelés és a méhész munkájától függ.

A KEZELÉSI RENDSZER

abból áll, hogy némi nyári hordási lehetőség mellett a fészket állandóan változtatom, bővítem, szűkítem, takarom, szellőztetem vagy a hőingadozástól védem, erősítem vagy gyengítem, aszerint, amint a helyzet, a terv ezt tőlem megkívánja. Ismétlem, „megkívánja“, mert sokszor egy rossz helyre tett mülép, erőszakkal épített, vagy egy virágporoslép jelenléte elzárhatja az anyát a fészek többi részétől és pár kereten tengődik a fiasítás. Ilyenkor, ha a méhész segítő keze nem avatkozik bele, néhány hét is elég ahhoz, hogy a család fejlődésben egész évre visszaessen. És mennyire fontos a fészekrendezés a beállott napraforgó, tarlóvirág és tisztessű hordáskor, amikor a méhek ösztönszerűen minden csepp mézet elsősorban is a fészekbe hordanak, érezve az ős közeledését és a kikelő fiasítás helyét nyomban mézzel töltik meg. Az anya kis helyre szorui, mert szabad lépe csak valahol messze az ötödik kereten van, de a mézes keretektől nem tudja megközelíteni azt.

Az üres keretek beadásának idejét azt nem lehet előre megmondani. Két-élű fegyver, ha a család közepesnél jobb, a nyári hónapokban többször is adhatunk kereteket, esetenként is csak néhány keretet. Természetesen hordás esetén. Reménytelen esetben nyár végi serkentő etetést alkalmazunk. Viszont a hordás vége felé augusztus utóján a fiasításos kereteket összerakjuk, mert ezeken ilyenkor nagy mézkoszorút alkottak a méhek és a kikelő fiasítás helye pedig bőven foglalkoztatja az anyát.

Fészektágítást veszély nélkül csak jó melegartó kaptárban végezhetünk.

Magától értetődő, hogy amikor a méhész egész évi kezelést jó erőben tartást és többszöri felfejlesztést minden rendelkezésére álló eszközzel elérni óhajtja, az anyát sokkal többszöri teljesítményre bírja. Ezért az ilyen belterjes méhészkedés megköveteli, hogy az anyát kétélvél tovább a családnál ne tartsuk, holott sok esetben a második évben még szebben dolgozik az anya, mint azelőtt.

Egyet sohase tévesszünk szem elől

A fészek egységét soha meg ne bontsuk. Igazodjunk mindenkor a takaró méhek számához, szükséges a fészket átrendezni akkor is, ha a tovbábi hordásra váratlanul döntő esemény történt: végzetes tavaszi fagy, nyári váratlan forróság, állandó esős idő, jégverés stb. Nemkülönböztetve fészekrendezési munka az is, amikor ősz felé a fészek kereteit a fekvő kaptár közepéről kissé a szélére húzzuk, így a méz a közepén halmozódik fel és a család csak a méz felé vonzódhat. Így a kijárával szemben csak nehéz mézeslépek lesznek. Ha azonban a fészek továbbra is közepben marad, a fiasítás erős csökkenése után (szeptember 15 után) az oldalsó mézeskeretek felkarcolásával a mézet a középbe hordatjuk.

A helyes fészekrendezés alatt álló család hihetetlen hálával jutalmazza meg kezelőjét. Ősszel sok fiatal méh-elven megyen teletöbe és a következő évben messze túlhaladja az új Ötéves Allami Tervben előirányzott termelést.

Krejsi Ferenc

Álanyás család anyásítása

— A szerző halála után visszamaradt kézirat —

Az anyásítás attól függ, hogy a család erős-e vagy gyenge. Ha gyenge, felosztadjuk, míg ha jóerőben van, a rendes törzseink közül kiválasztunk az álanyás családdal egyenlő, vagy még erősebb családot. Az anyját kifogjuk és zárkában betesszük az álanyás család fészkének a közepébe. Ott is a közbelső lép felső szélébe, a keret-léce alá vágjuk be. A kaptárokat rendbe tesszük, majd a két kaptárt kieseréljük.

Az álanyás család kaptárja a zárkába helyezett anyával odakerül, ahol a rendes család volt. A rendes család kaptárja pedig az álanyás család helyére. Az összes kijárós méhek 3 nap alatt mind kieserélődnek, így az anyát már a harmadik napon saját méhei közé kieseríthetjük. Az álanyás család méhei kikerülnek és a régi helyükre térnek vissza a rendes építményre, ahonnan a kijáró méhek szintén visszatértek a régi he-

lyükre, az anyjukhoz, ahol az álanyák visszamaradtak. Ezeknek azonban, mivel a rendes anyjukhoz szoktak, már az első napon elhúzzák a nótájukat.

A rendes családból visszamaradnak a fiatal méhek és a fiasítás, amiből a fiatal méhek anyát vesznek.

Tanácsos a műtét megkezdése előtt 24 órával az álanyás családban levő púpos fiasítást leborotválni. A méhek ezt kitakarítják. 24 óra múltán a fentiek szerint járunk el. Szerintem biztos a siker.

Holmi apró anyanevelőkkel ne kísérletezzünk, mert a túlerővel szemben a kis anyanevelő méhei nem tudják megvédeni az anyjukat. Ide fiatal méhek kellenek és fiasítás. Ha az anyát már kieserítettük a rendes családból, a fiasítás felét méhek nélkül visszaadjuk az anyjukhoz (az érett fiasítást).

KATONA SÁNDOR

alsó vagy felső kijáró nyílás

Amilyen sokat vitatkoztak a kaptár és keret kérdésén, éppen annyi vita tárgyát képezte, a felső vagy alsó kijáró nyílás.

Az Országos Egyesületi kis kaptárak mind alsó kijáró nyílásuak voltak, azaz a különbséggel, hogy az egyiknél a nyílás színel a fenékkal, a másiknál 2—3 centiméterrel magasabban volt.

Nincs szándékom vitatkozni, csak elmondom e tekintetben szerzett tapasztalataimat.

Kétségtelen, hogy a felső kijárónál jobban szellőződik a kaptár anélkül, hogy a méh családnak hátrányára volna. Magam is jártam úgy, hogy betelelés alkalmával, kiürítve a nagy, 2 soros mézürt, feltettem az ajtót anélkül, hogy az átjáró rácsot, valamint a fészek és mézürt közös röpnilyását lezártam, s a szokásos 5—6 lap újságpapírt a fedő deszkákra títtem volna. A család tehát alsó és felső kijáró nyílással és takaró nélkül maradt. A tél elmúltával már minden családom szépen járt, de ez az egy nem mozdult. Levéve az ajtót, mindjárt átláttam a helyzetet. Kitelelt a család szépen, jóformán hulla nélkül, de míg a többi családnál már szépen volt fiasítás, ennél az egynél semmi. Tehát jobban jártak, mint a többiek, s így a szaporodásban visszamaradtak. A mézfogyasztásban — sajnos — nem tettem összehasonlítást.

Előnyére írják a felső kijárónak, hogy nincs a kaptárban pára, lucsök, penész. Szívesen elhiszem, de nincs az alsó kijáró mellett sem, ha az ajtón drót szövettel elzárt 1—2 lyuk van, melyet erős hidegben elzárhatok, enyhébb időben kinyithatok, vagy ha a fedő deszkákat kissé széthuzom, s úgy takarom be a nedvességet áteresztő laza anyaggal. S ha mégis van kevés lecsapódás, annak az a haszna, hogy a méhek bent megkapják vízszükségletüket, s nem kénytelenek hideg időben is kirepülni.

Előnyére írják azt is a felső kijárónak, hogy a hazatérő méh közelebb kapja a fészket. Ez is igaz, addig, míg a lép felső fele ki nem épül, s meg nem telik, de azután már közelebb kapja alulról, s ha hozzávesszük, hogy a fiasítás a középrészen, s azon alul van, s így itt sokkal több a munka, mint a már befedett mézkoszorún: akkor nyilvánvalóvá válik, hogy ebből a szempontból előnyösebb az alsó kijáró.

Azt is a felső kijáró előnyére írják, hogy a lehulló méhek nem torlaszolhatják el. Ez is igaz, de az alsó kijáró mellett is csak akkor fordulhat elő, ha az színel a fenékdeshkával, s alacsony. Én kettős alsó kijárót alkalmazok. Az alsó 15 mm. magas, s ez színel a fenékdeshkával; e felett van egy 10 mm. magas másik nyílás. Ez utóbbi nyílás a belső részen 7 mm. távolságra bevert gombostűvel van elrácsozva.

Használati módja: telen csak a felső van nyitva. Eltorlaszolódás, vagy egér bejutása kizárva. Tavasszal a felsőt zárom el, s az alsón megindul a méhek nagytakarítása. Ezt betelelésig hagyom nyitva. Nem kell felfelé cipelniük semmit, csak kihuzgálják a szemetet, s hullát.

Mikor pedig megindul az erősebb hordás, megnyitom mind a két nyílást. Öröm látni, hogy mikor a hazatérő méh színel lepottyyan a röpdeshkára, mely az alsó nyílással színel, kis pihenés után milyen akadálytalanul szét be, mert a kifele igyekezők, közelebb találván a felsőt, azon jönnek ki, s repülnek tovább. Nincs torlódás. Ennek a kettős alsó kijárónak előnye, legalább is a takarítást illetőleg, elvitathatatlanul előnyösebb a felső kijárónál.

A kijáró nyílás hossza annyi, mint a kaptár szélessége, jobbról-balról leszámítva 4—4 cmt. Beépítési módjára az asztalos, sőt egy ügyesebb barkácsoló is könnyen rájön.

KOLOS VINCE

BETEGSÉGEK — KÁRTÉVŐK

Védekezzünk a költésrothadás ellen

Nincs olyan méhészeti folyóirat és nincs olyan méhészeti megbeszélés, amely költésrothadásról ne ejtene szót. Ez az a rém, amely a méhészeket örökké fenyegeti és ami ellen küzdenünk kell. Nem győzzük eléggé figyelmeztetni kezdő méhésztestvéreinket: csakis megbízható helyről vásároljanak méhcsaládokat. Sajnos egy-egy alkalmi vétel lehetősége elfelejteti figyelmeztetésünket és a jutányos áron való hozzájutás lehetősége gyakran elősegíti, hogy a „jó vásárt” csináló méhész a legretentesebb betegséggel teli családhoz jusson és így az ilyen vásárláson keresztül veszélyeztesse környezetének egész méhállományát.

Tudomásunk van arról, hogy egyes méhkupecsek eladtak fertőzött családokat oly módon, hogy a családot raj-állapotba tették és hozzáadtak egy-két fiasításos keretet. (Ebben az esetben még a gyakorlott méhész sem ismerheti fel a betegséget). Méhészársadalmunk e gonosztevéivel a múltban nem lehetett elbánni, reményük, hogy a jövőben — tekintve, hogy közvagyonról van szó — ezek is megkapják méltó büntetésüket.

Nemrég egy ilyen olcsó alkalmi beszerzés áldozata lett egy méhésztestvérem is.

Az eladó behozta a méheket Kolozsvárra. Átvágta a családot a kasból két nagy egyletibe. Az egyik szép erős család volt, míg a másik gyenge. A fertőzés már benne volt, de ennek semmi külső nyomát nem

lehetett felfedezni. Kezdő méhésztestvérem a gyenge családnál nem észlelt semmi haladást így hozzám fordult segítségért. Az erősebb családot tüzetesen átvizsgáltam s rajta semmi rendellenességet nem tapasztaltam, azonban a gyenge családnál azonnal meglepett annak néptelen volta. Hozzáláttam a család tüzetesebb átvizsgálásához. A család gyenge volta ellenére nagyon szép és ép anyát találtam. Az anyával tehát nem volt baj. A fészekben a sejtek üresek voltak és csak egy-egy behorpadt fiasítást lehetett látni. A gyufaszállal felszurt sejt nyulós barna bűzös enyvszagú váladéka költés-rothadás jelét mutatta. Azonnal kivágtam egy lépdarabot és egy csomó méhvel együtt feladtam a következő címre: „*Institutul de Cercetări Zootehnice, Bucuresti, str. Dr. Staicovici Nr. 63*”. Fenti intézet a beküldött anyagot bakteriológiailag kivizsgálja és az eredményt a beküldővel hivatalosan tudatja. A vizsgálatokat díjmentesen eszközlik.

Esetemben a vizsgálat eredménye pozitív volt. azaz a költés-rothadás fertőzését bakteriológiailag is megállapították. Érdekes, hogy a bogarakon semmi fertőzést sem találtak. Miután az illetékes állatorvosi hivatal is értesítettem a család megsemmisítése céljából, a közvetlenül a fertőzött család mellett lévő eddig még teljesen egészséges család megmentéséhez láttam.

A költésrothadás leküzdésére saj-

nos még ez ideig biztos, kikísérletezett gyógymód nincsen. De a különböző gyógymódok közül az eddig elégtelen eredményes sulfatiazolos kezeléshez folyamodtam. Ennek a kezelésének két lehetősége van:

1. Bepermetezés és
2. Táplálás.

1. A bepermetezésre szánt anyaghoz szükséges $\frac{1}{4}$ liter alkohol (esetleg denaturált szesz) amibe belekeverünk 1—2 gr. sulfatiazolt a vegyület járánya kikísérletezés hiján még nincs pontosan megállapítva).

Az erősen fertőzött fiasításos kereteket elégetjük, a gyengébben fertőzöttekről lerázzuk a méheket és a fenti keverékkel jól bepermetezzük a kereteket. A fiasításos lépekről az alkohol elpárolog és visszamarad a vékony sulfatiazolos réteg.

A friss fiasítás sulfatiazollal kezelve ellentáll a fertőzésnek és szépen fejlődik.

Az említett esetben a második eljárást alkalmaztam. Miután a fertőzött családot megsemmisítettük, hogy az egészséges család ellenálló képességét fokozzuk, a keverékbe sulfatiazol helyett prontoszil kevertünk el és a sejtekbe becsurgattuk.

Ezt a kezelést időnként meg kell ismételnünk, hogy a fejlődő friss fiasítást a fertőzés ellen kellően felvértezzük.

Itt meg kell említenem, hogy a méhészet terén demokratikus kormányzatunk eddig nem tapasztalt áldozatot hoz. Jelenleg bukaresti központunkban nagyszerű gyakorlati szakemberek tevékenykednek, akiknek ez uton is felhívjuk a figyelmüket a következőkre: Nem tartjuk elegendőnek azt a méhegészségügyi ellenőrzést, amit az állatorvosi hivatalok gyakorolnak. Szükségesnek tartjuk megvényként egy-egy méhészeti felügyelő kinevezését, aki kizá-

rólag a méhészetrel foglalkozna, a méhészeket ellenőrizné és felelőséggel tartozna egészségügyi állapotaért.

Mindenki tudja, hogy utóbbi időben Kolozs-megyében fokozatosan terjed a költésrothadás. A fertőző góccok ma is fennállanak. A költésrothadás megállapítása után a munkával tuhalmozott állatorvosnak egy hétre van szüksége, hogy a fertőző gócot megsemmisítse. Ilyen körülmények között nem lehet a fertőzéseket eredményesen meggátolni. Ezt a munkát csakis arra hivatott külön szerv, a külön méhészeti felügyelő-ség végezheti el.

Kolozsvár.

DR. BRUCK OTTO.

Nagy érdeklődéssel

olvastam el Szövérdi Ferenc dr. méhésztstvért most megjelent „Sok mézet“ c. könyvét. Különös érdeméül tudom be, hogy nem fejt ki propagandát egyik vagy másik kaptár-típus mellett. A „Sok mézet“ — amit könyve címéül választott — nem az ilyen, vagy amolyan kaptár használatában látja, hanem az erős és szorgalmas családban, a jó leteleződésben, s a megfelelő időjárásban, ellenében az általam eddig megismert, propaganda ízű méhészeti könyvekkel. — Hézagpótló könyv! Az írójának gratulálók és mindenkinek ajánlom, hogy vegye meg.

Vámfalu.

KOLOS VINCE

LAPUNK, AUGUSZTUSI—SZEPTEMBERI SZÁMÁT ÖSSZEVONTUK. A nagy tagdíj és lapelőfizetési díjhátralék arra intette lapunk szerkesztőbizottságát, hogy a „Méhészeti Közlöny“ augusztusi és szeptemberi számát összevonja. Méhésztstvérrünk! Ez egyúttal legyen figyelmeztető is számodra; fizessed be hátralékos tagdíjadat, hogy lapunk októberi száma elé ne tornyosuljanak anyagi nehézségek!

Öntudatosító munkaverseny

A szocializmust építő hazánk kormányzata a Román Munkás Párt előterjesztésére mentesítette a méhészetet a jövedelem alól. Ezt az óriási horderejű intézkedést azért hozta, hogy a méhesaládok számát rövid időn belül megkéttszerezzük. A méhek által hozott közvetlen haszon, azaz a méz és viasz termelése ugyanis jóval kevesebb annál a haszonnál, amit a méhek a gyümölcsfák és a szántóföldi kultúrnövények beporozásával okoznak.

Kormányzatunk jól tudja, hogy a méhészettel csak a dolgozók foglalkoznak, viszont e hasznos és szórakozásszámba menő mesterséggel 15-ször nagyobb közvetett hasznot hoznak nemzetgazdaságunk részére a virágok beporzásának elősegítésével.

De mit ér a méhesaládok szaporítása tudás nélkül? Szinte több veszélyt jelent, mint hasznot. A hozzá nem értő méhész rosszul kezeli a családjaít és így a méhbetegségek könnyebben felüthetik fejüket, ezzel veszélyeztetik a többi szervezett haladó méhészek méhesaládjait is.

ÖNTUDATOS, HALADÓ MÉHÉSZEKRE VAN SZÜKSÉGE NÉPKÖZTARSASÁGUNKNAK!

Méhésztestvérünk! Az öntudatosító munkával vegyél részt Te is. Egyesületünk Kolozsvári Fiókja a nagy szocialista munkaversenyek óriási jelentőségét felmérve

ELŐFIZETÉS-GYÜJTÉSI MUNKAVERSENYT

hirdet meg egyesületünk minden tagja számára. Célunk az, hogy minden dolgozó méhészt tevékenységében öntudatosítva szervezzünk be egyesületünkbe, indítsuk meg számára szeretett szaklapunkat, a MÉHÉSZETI KÖZLÖNY-t, és így indítsuk el a méhészkedés új demokratikus nagyhozamú haladó útját. De felhívásunk szól azok számára is, akik még nem foglalkoztak eddig méhészkedéssel, csupán érdeklődnek utána, vagy csak egy-két családdal bajlódnak.

SZERVEZZÜK BE A KEZDŐKET IS!

Népköztársaságunk minden dolgozó munkájára számít, egyesületünk pedig nagy díjakkal jutalmazza azokat, akik a munka élén járnak.

Ezek szerint mindazon méhésztestvérnek, aki 10 új előfizetőt gyűjt a Méhészeti Közönyre és a 10 új előfizető után beküldi összesen a 2500 lej előfizetési díjat, díjtalanul megküldjük a dr. Szövérdi Ferenc „Sok Mézet” című méhészeti szakkönyvét.

Továbbá mindazoknak, akik e versenyben a legtöbb új előfizetőt küldik be az előfizetési díjjal, annak egy teljesen — műléppel is felszerelt — Standard-kaptárt ad, első díj fejében.

Második díj egy Standard-kaptár (műlép nélkül), a 3, 4, 5 és 6-ik díj egy-egy-egy kilogram műlép.

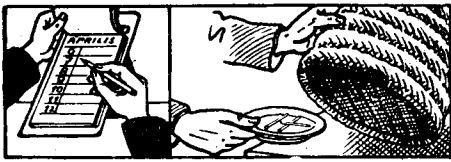
Intéző-Bizottságunk továbbá elhatározta, hogy mindazok neveit, akik 10 új előfizetőt gyűjtöttek és beküldték az előfizetési díjat, a Méhészeti Közönyben leközli.

Méhésztestvéreink! A R. N. K. Központi Méhészgyesület Aradi Fiókja 41 új előfizetőt gyűjtött és ezzel az élre szökött. Rajta tehát, versenyezzünk: ki gyűjt több új előfizetőt.

A verseny megerősíti szervezetünket és ezzel erősítjük Népköztársaságunk nagy Állami Tervének sikerét.

Előre az Állami Terv megvalósítása és túlhaladásaért!

Az Időközi Bizottság.

SZEPTEMBERI TENNIVALÓ

JÓ TELELÉSEL TÖBB MÉZET

Amikor mi, méhészek valami újabb termelési eszközt, vagy sikeresebb munkamenetet keresünk, mindig a véggél könnyebb elérése végett teszszük azt. A méhészetben a véggél: méztermelés fokozása által az emberiség minél nagyobb tömegének kiszolgálása. Éppen ezért keresnünk kell a módot, eszközt, hogy ezt a cél minél jobban megközelíthessük. Mindenekelőtt bizonyos, hogy ezt csak az erős családdal tudjuk elérni, ebben minden méhész egyetért. Igenám, de hogyan jön létre az erős család? Itt már különbözők a vélemények. De menjünk sorjába.

Az első és legfontosabb kellék a jó legelő! De rögtön utána következik a sok munkással rendelkező erős méhcsalád. Hiába van jó legelő, ha nincsen jó, erős család, amely a legelőt kihasználja. Gyenge legelőn/is jó eredményt lehet felmutatni az erős családdal, ha a helyi adottságoknak megfelelően okszerű méhészkedést űzünk.

Mindennek legfontosabb kelléke a kaptár, amely a sok munkásméh nevelésére megadja a helyet és lehetőséget.

AUGUSZTUSI TENNIVALÓK

A nagy család létrehozatalának, azaz a sikeres méhészkedésnek munkálatai már augusztusban megkezdődnek. Ahol nincs hordás, serkentő etetést alkalmazunk. A serkentés hatására az anya több petét rak le s így több fiatal méhet telelünk be. Ennek pedig egyenes következménye hogy a tél zordságát jobban bírják, mint az öreg méhek.

A fiatal anya tavasszal korán petézik s ha idejében serkentünk is, a családnak korán lesz munkás méhe. Így

létrejön egy nagy, népes család, amely a tavaszi hordást is jól kihasználja majd ha. . . És itt kapcsolódik a méhcsalád életébe, mint az egész terv alapja a kaptár. Mert mit érnek az őszi fiatal méhek ha a rossz kaptárban a tél telelés alatt életenergiájukat nagy részben a tél zordságának leküzdésére használják és tavasszal már alig bírnak dolgozni? Vagy mit ér a fiatal anya, ha rosszul szerkesztett lakás nyomorítja meg, ami miatt nem tudja fiatal termékenységét a család érdekében kifejtetni?

Hogy a család biztosan és jól kiteleljen és gyorsan szaporodhassék, gondoskodni kell olyan lakásról, amely minden időjárás, tehát mind nagy hidegben, — akár rövid, akár hosszú időtartamú is — mind a nedves időjárásban szenvedés nélkül való telelést biztosíthat a kis méheknek.

A JÓ TELELÉS BIZTOSÍTÉKA

A család biztosan kitelel, ha a szükséges élelem elérésére lépuceát nem kell változtatni. Tudjuk, hogy a jó népes család rendszeren 50—80 deka mézet fogyaszt minden téli hónapban. Azt is láthattuk, hogy bármilyen népes is a család, nem igen foglal el többet 5—7 lépuceánál. A keretméretnek tehát, olyannak kell lennie, hogy ezekben a lépuceákban a szeptember—április hónapokra szükséges erő élelem elférjen, sőt jó ha még marad a tavaszi fiasítás táplálására is. Egy családra esik mondjuk 750 gr. havonta, egy lépuceára (750 : 5 lépucea) 150 gr. méz. Ezt szorozzuk meg a hónapok számával (8). Eszerint szükséges 1200 gr. méz. Ehhez hozzájön még a tavaszi korai fiasításhoz szükséges élelem, 8—10 kg. Tehát egy lépuceára kell kb. 2.5—3.5. kg. méz, mert a későbbi fiasításhoz szükséges mézet már az oldalsó

lépekről is el tudják hozni áprilistól kezdve. Mindezekhez jön még a gyálori szeptemberi, sőt októberi fiasítás helye, ahol a család a téli fészket alkotja, illetve ahonnan majd a téli vonulást megkezdi.

A keretnek — ezekszerint — megfelelő szélessége mellett még elég mélynek is kell lennie. Ha nem elég mély, akkor össze az anyának nincs hova petéznie. Vagy ha sok a fiasítás, akkor nem elég a mézkeszörű.

A keret számának meghatározásánál figyelembe kell vennünk a célt: termelő vagy szaporító, — valamint az időt, amely alatt az anya főhordásig bepetézik. Nehogy túlméretezzük a keretet és a család húrra dolgozzék.

KI MINT VETI ÁGYÁT . . .

Tudjuk magunkról, ha éjszaka kényelmesen aludtunk, kellemes melegben, ha a lakásunkban tiszta és száraz levegőnk volt, akkor másnap milyen jó kedvvel ébredünk és milyen nagy készséggel fogunk a munkához.

Ugyanez a helyzet a méhesaládnál is. Ha a fenti követelményeket szem előtt tartjuk, méheink nem szenvednek majd a tél zordonságától, tavasszal pedig a család gyarapítására szeszáltal ami hasznunkra és az emberiség javára dolgoznak.

A család akkor telet kényelmesen, ha kellemes melegben van. Ezért jó a nagy fekvő keret. De a levegő se legyen nyirkos, páras. Ezért jó a szalma — vagy gyékény — kaptár, amely a felesleges párát magába szívja, amellet, hogy a családot állandó melegben tartja és a külső gyors hőváltozástól, kellemetlen hatásaitól megóvja.

Ezek mellett az általános feltételek mellett a méhesalád biztosan és jól telet, tavasszal gyorsan fejlődik, ilyen méhészkedéssel az Állami Tervet jóval túlszárnyaljuk. Jó magam, 50 x 30 cm. belvilágu fekvőkeretet használok.

Nagyszentmiklós

BERECZ JÁNOS

Hozzászólást kérek

Kedves Méhésztestvérek!

Kéréssel fordulok minden olyan méhésztestvéremhez, aki zárt méhesben méhészkedik és ismeri annak minden előnyét és hátrányát s aki úgy elméleti, mint gyakorlati szempontból is hasznos tanácsot tud adni. Zárt méhest akarok összeállítani és ehhez szükségem van több méhésztársam tanácsára.

Elméletileg olyan méhest képzeltem el, amely télen telet, nyáron pedig zárt méhesként szolgálna. A méhes falazatát vályogtéglából készíteném 45 cm vastagra, a röpnylást már a falazás alkalmával meghagynám a föld színétől 50 cm magasra. A családokénti vízszintes távolságot pedig 50—60 cm-re számítottam. A kaptárak állványát úgy készíteném, hogy a falazás alkalmával minden kaptár alá 2 db $\frac{2}{3}$ as stafilit eresztenék a falba,

úgy, hogy a fal külvilágáig érjen a staffli, mert így nem mozogna.

A méhest földfalú házhoz szándékozom építeni, amit eddig nyári konyhának használtam s ennek falán ajtót vágva lenne a bejárat. A mennyezetet kettősré készíteném, a hézagot megtölteném törekkelpelyvával. Szellőztetésre három 25x25 cm-es deszka kürtöt alkalmaznék. Ezek közül az egyiket a padlason ki, kettőt pedig a méhes két belülső végében. A szellőzők alsófele a földdel szinelnének és szükség esetén szalmával töltönném meg.

Méhésztestvéreim! Szóljatok hozzá elgondolásomhoz, adjatok tanácsot, ki-ki a saját tapasztalatai alapján. Én minden hozzászólást és tanácsot örömmel veszek, majd tudomásul szerettem lapunk, a Méhészeti Közlöny hasábjainak közvetítésével.

SZÉP FERENC

A méhek őszi serkentő etetése

A méhesalád létszáma úgy hullámzik, mint a harmonika. Tavasszal kitágul, a júniusi nagy hordás idején éri el a tetőfokát, majd újból összeszűkül és télire alig marad egynegyed része a nyárihoz viszonyítva. Ez a hullámozás a méhesaládoknak a méhlegelőhöz alkalmazkodó életmódjával van szoros összefüggésben. Télen csak tengődnek a méhek, az előző nyáron összegyűjtött és elraktározott mézet fogyasztják, de tavasszal egy csapásra megváltozik a helyzet. A munkás méhek bőségesen táplálják a méhanyát, amire ez serényen petézni kezd, a petéket pedig felnevelik munkás méhekké. A téli 15—20 ezer méhet számláló család létszáma felemelkedik 40 ezerre, majd május végén — a nagy hordás idején — június elején eléri a 60—80 ezret is.

A nagy hordás rengeteg méhet emészt meg. A munkában agyongyöttrik magukat és születésüktől számítva 6—7 hét múlva rohamosan pusztulnak. Augusztus végére feleannyi sem marad a családban, amennyi május végén, június elején volt. A létszámcsökkenés természetes velejárója a mi hullámozó hordású méhlegelőinknek. A bőség idején természetesen növekedik meg a méhesalád létszáma, hogy a télire való mézet begyűjthessék és hogy rajzás útján megszokhassanak, szaporodhassanak. Őszire a méhlegelő is megcsappan, érzik a tél közeledtét és ezért igyekeznek létszámukat csökkenteni, valamint az ingyenélő heréktől megszabadulni.

Amennyire káros lehet a méhesalád részére, ha túlságosan nagy létszámmal indul a télnek, épolý veszedelmes lehet, ha télire túlságosan lefogy a létszámuk, valamint ha túlságosan sok öreg munkásméhvél telelenének be. Az őszi munkától elgyötört munkásméhtől ugyanis nem várhatjuk, hogy egész télen és a tavaszi fejlődési időszak javarészen kitarson. Azt már láttuk az előbbiekből, hogy a munka idején csak 6—7 hétig él a munkásméh, télen, amikor nem repül ki gyűjteni, ugyanennyi hónapig, tehát ősztől tavaszig kellene kitarson. De csak a fiatal munkásméhek tartanak ki, mert az öregek rendszerint a kaptár aljára hullanak, vagy egyrésziük a tavaszi tisztuló

kirepülés utáni mehezebb időszakban, a víz-hordás közben, vagy a kaptártól pár lépésre hullanak el.

Már rég megállapított tény, hogy csak erős méhesaládtól várhatunk bőséges mézhozamot. Az erős méhesalád eléréséhez viszont tavasszal sok jóerőben lévő munkásméh szükséges. Ennek eléréséhez olyan munkásméhek szükségesek, amelyek szeptemberben kelték ki a sejtekből, tehát fiatalon indultak neki a télnek.

A túlnyomórészt öreg méhekkel betelelt családok tavasszal nem sokra mennek. Fejlődésük vontatottan indul és a nagy hordás idejére nem érik el azt a zsúfoltságot, hogy a fészek fenékdéskájában is fiatal méhek hemzsegenek, illetve a mézkamra megnyitásánál azt teljesen ellepjék. Ha július végén augusztus elején semmi hordás sem mutatkozik, tehát ha a napraforgóról vagy az őszi tarlóvirágról semmit sem gyűjtöttek a méhek, a méhésznek kell közbeélnie: augusztusban 2—3 héten keresztül hig elcséggel kell serkentenie családjait.

A serkentő etetésre egyaránt használhatunk mézet vagy cukrot, vízzel vagy szénamurvból főzött teával hígítva. Naponta két deci serkentő folyadékot etetünk fel langy-melegen 1 rész méz vagy cukor, 1 rész víz vagy tea arányban felhígítva. Mindig este etessünk és vigyázzunk, nehogy elcsepegtessük a folyadékot, mert a napnali etetéssel vagy az elkenődött mézes-cukros luesokkal rablást idézhetünk elő.

A három hetes őszi serkentő etetéshez 2 kg cukor vagy méz elegendő. A nagy hordás idején a sok fiatal méhvél betelt méhesalád ennél jóval többet gyűjt be és így az Állami Tervben előírányzott 7 kg-os átlag mézhozamot jóval túlhaladjuk. Ha elmaradt az augusztusi hordás, ezért serkentjük méhesaládjainkat, mert Állami Tervünk is ezt kívánja.

Dr. SZÖVÉRDI FERENC.

Legyen minden méhésztagja az egy-séges méhészeti szervezetnek. Fizessük pontosan a tagdíjakat.

Gondoskodjunk a rajok teleltetéséről

Az idén nyakra-főre rajoztak a méhek. Méhész testvéreink azt sem tudták, hogy mibe tegyék. Megteltek a kaptárak, de sok helyen annyi volt a raj, hogy kasokba is került.

Az esős, hűvös időjárás azonban nem kedvezett a méhek hordásának. A rajok alig tudták kiépíteni a fészkeiket és vajmi kevés télirevalót gyűjtöttek. Nálunk még nem terjedt el eléggé az építőrajok etetése. A Szovjetunióban ez megszokott dolog. Akár hordanak a méhek — akár nem, a rajokat cukorszörppel mindaddig segítik, míg a fészkeiket kiépítik s míg kialakítják a téli mézkoszorút.

Bár kissé megkéstünk, de most sem késő a rajokról való gondoskodás. Vizsgáljuk meg ezért minden raj fészket és figyeljük meg, hogy begyűjtötték-e a télirevaló 10—12 kg. mézet.

A kaptárban könnyen megy ez a vizsgálat. A keretekbe foglalt lépeket kiszelljük és a fedelezett mézet megbecsüljük. Minden 3 négyzetdeciméter mézslép, kétoldalán befedve 1 kg. méznek felel meg. A kezdőknek tanácsos kartonból 15 cm magas és 20 cm hosszú lapocsfát kívágni. Ennek segítségével jól megbecsülhatik a méz mennyiségét. Amennyi fedett mézet ez a lapocská a lép mindkét felén takar, az 1 kg.

A kasban már nehezebb a méz becslése. Kís gyakorlati szükséges hozzá. A kasz derekánál kezünkbe fogjuk és úgy billegetjük. Ha csúcsafelé nehezebb, az méznek a jele. Egészen pontosan, azonban csak a lépek széthúzogatóásával, tágitásával győződhetünk meg. A fiatal rajépítménnyel azonban bányunk úgy, mint a hímestojással, mert nagyon törékeny és ilyen későn már nem szívesen építik a méhek utána. A foghíjas építménnyű kasban viszont rosszul telet a család, mert a lép kiesése túltágas hézagokat okoz.

Ahol hiányzik a kellő méz mennyiség, a becslés után megállapított hiányt pótoljuk etetéssel. Adjunk be este fele cukor — fele vízből álló oldatot, minél na-

gyobb adagokban. Reggel ellenőrizzük, hogy felhordták-e az élelmet és az etetőedényt vegyük ki. Különböző rablást idézhetünk elő. A cukorszörpöt szívesebben hordják el, ha víz helyett szénamurva teát használunk, és ha kézmelegesen adjuk be. Erős raj a kézmelegesen beadott teás cukoroldatból egy éjszaka másfél kilót is felhord.

Gondoskodjunk idejében a rajokról, mert az Állami Terv 12 kg. telelő mézet irányozott elő minden termelő méhcsalád részére. Ahol ez hiányzik, pótoljuk a szabadon beszerezhető cukorból. Napjainkban ez a legfontosabb feladatunk: Állami Tervünk teljesítése és túlhaladása.

Dr. SZÖVÉRDI FERENC

Méhészet Szárhegyen

A dolgozók államában mindannyiunknak tanítanunk kell egymást. Az olyan méhészek világa, akik tudásukat maguknak tartogatják és a kezdő méhészt vetélytársnak, konkurenciának tekintik, már letűnt.

Gyergyóban is sikerült közös erővel megszüntetnünk. Márk István gyergyószentmiklósi méhész közbenjárásával Szárhegyen méhésztanfolyamot tartottunk. Zilahy Sándor kolozsvári kiküldött vezette le, aki komoly hozzáértő tudásával megismertette a 47 tanfolyam hallgatóival, hogy mi a méhészet s így ma már nem vetélytársat látunk egymásban, hanem kölcsönös erővel mehelgelőinket javítjuk és fejlesztjük. A méhészetünkben felmerülő kérdéseket közösen megbeszéljük, és felvilágosítást adunk egymásnak.

Ugyancsak a tanfolyamnak köszönhető, hogy Szárhegyen ma több, mint 20 kezdő méhészt dolgozik, aki igyekszik a tanfolyamon tanultakat gyakorlatban is érvényesíteni és k's méhészetét ezzel is a többtermelés szolgálatába állítani, mert a tanfolyamon megtanultuk a jelszót:

Előre: az Állami Terv teljesítéséért és túlhaladásáért! TÖRÖK JÓZSEF

TÖRVÉNYEK RENDELETEK

A méhészetből befolyó jövedelmek adómentesek

— Alig telt el pár hét — írja az „Apicultura“ méhészeti lapjárunk — amióta a szegény- és középparasztságnak a pénzügyi kormányzat 7 milliárd lejen felül adótervezését engedte el, és íme, az állam újabb nagyjelentőségű törvénnyel siet a dolgozó földművesek segítségére.

A Román Munkáspárt javaslatára a Nagy Nemzetgyűlés által megszavazott új mezőgazdasági adótörvény, a mezőgazdasági adózás demokratikus és helyes elosztása mellett

A MÉHÉSZETBŐL BEFOLYÓ JÖVEDELMET MENTESITTI AZ ADÓALÓL!

Ez a demokratikus törvényhozás új és erős testvéri segítséget jelent a munkásosztály és Pártja részéről a szegény- és középparasztságnak s az egész országban hathatósan előmozdítja majd a méhészesaladók és méhészetek számának növekedését.

A mi országunkban az erőt és egészséget adó méznek azzá az eledellé kell válnia, amely sohasem fogyhatik el a munka embereinekasztaláról és különösen nem a gyermekek elől. Ez a követelmény váljék mielőbb valósággá szocialista felrendezés útján.

A méhesaladók szaporítása megsokszorozza a méhek beporzó tevékenységét és ezáltal elérjük azt is, hogy a gyümölcsfák és egyéb mezőgazdasági növények bővebben teremnek. Így a méhészet fejlesztése is mind jobb és jobb életfeltételeket teremt az egész dolgozó nép részére.

A méheknek a mezőgazdasági növénybeporzó munkája a mezőgazdaság részére akkora hasznot hoz, amely mintegy tizenötszörösen felülmúlja a méhészek közvetlen hasznát, azaz a méz és viasz termelés értékét.

Ezt az igazságot jól tudta kormányunk és ezért teremtett különösen előnyös helyzetet a méhesaladók számának emelésére. E nagy ösztönző kedvezmények másrészt arra köteleznek bennünket, hogy alaposan tisztában legyünk az új és haladó méhészet követelményeivel, mert ez az egyedüli út a termelés fokozására.

Mindenki közülünk váljék tanítóvá és irányítóvá a méhészet terén, ismeresse meg ezt a szép mezőgazdasági foglalatosságot minél több földművessel, munkással, tisztviselővel és segítse őket, hogy mielőbb méhészekké váljanak.

Méhészkedni nemcsak falun, hanem városban is lehet, mert pár méhesalád gondozásához hetenként alig egy-két óra szükséges.

Méhészek! Dolgozzunk és harcoljunk a méhesaladók számának megkettőszerezéséért, a nagy rajoztatási eredményekért, a bőséges méz és viasz hozamáért és a Román Népköztársaságban sok száz és ezer újonnan benépesített méhesaláddért.

Ápoljuk a közösségi gondolatot a méhesaladók új és haladó kezelése által, hogy a méhészetet még fokozottabb mértékben termelő foglalkozássá tehesük.

Fogjunk össze és szállítsuk közösen méhesaládjainkat a napraforgóra és más méhlegelőre, hogy már ebben az évben nagy eredményt mutathassunk fel és így közvetve hozzájárulhassunk a mezőgazdasági termelés fokozásához.

SZEMLE

PEREPELOVA szovjet méhésznő módszere bevált

Az ályanyás család elfogadja a terméketlen anyát!

Az idén két elsőrajom anyátlan lett. Egymásután több ízben kísérleteztem rajbölcsökkel segíteni rajtuk, de azokat könnyörtelenül lerágták. Amikor új termékeny anyával segíthettem volna, már mindkettő ályanyás lett. Reménytelenül, inkább csak a kísérlet kedvéért még egy próbát tettem velük: rajból kifogott terméketlen anyát bocsátottam be hozzájuk a rönyvülés után.

Bár biztosra vettem, hogy a bebocsátott anyákat megölik, másnap kiváncsian néztem meg a két ályanyás családot és — meglepetésemre — mindkettőben megtaláltam az anyákat. A már púposan részben befedett, rendszertelen ályanyás fiasítás között futkostak. Vártam a fejleményeket. Néhány nap múlva az egyik ályanyás család repülését figyeltem, amikor a beadott anya tájoló, vagy nászrepüléséről éppen hazatért.

Kísérletképpen még egy hétig nem zavartam ezt a két családot. Ekkor megvizsgálva, örömmel láttam, hogy mindkettőnek megtermékenyült az anyja és már petét raknak, az ályanyák által rendszertelenül üresen hagyott sejtekbe. Ályanyától származó újabb petéket nem találtam.

Bár az ályanyás fiasítás a szép új lépeket alaposan megrongálja, most már változatlanul meghagyom ezt a

két családot, hogy lássam miként fogják az új anyák rendes fiasításai az előbbieket kiszorítani. Hogy az új anyák peterakásának megkezdésével, az ályanyák petézése megszűnt, annak tulajdonítom, hogy a méhek az ályanyákat tovább nem táplálták.

Hasonló kísérletről még csak Perepelova szovjet méhésznő tollából olvastam, Ime, a gyakorlatban is bevált módszer. Örömmel venném, ha hasonló kísérlet eredményéről is kapnék értesítést.

Ezt az alkalmat felhasználom még egy kérdés tisztázására. Allandóan olvasható a rakodó kaptárak ellen az a kifogás, hogy a méztér miatt nehézkes a fészkek átvizsgálása. Pedig a megoldás egyszerű! Már régen készítettem olyan rakodót, melynek fészkek részén, a lépekkel párhuzamos egyik oldala levethető ami után fogóval úgy szedhetők ki a lépek, mint a hátul kezelős állóknál. Hogy pedig ne kelljen a hidegépítményű kaptárakate miatt egy mástól távolabbra rakni, állítsuk be a kaptárokat sarokkal egymáshoz!

Szatmár.

CSONTOS BÉLA

Legyen minden méhész tagja az egyetemes méhészeti szervezetnek. Fizessük pontosan a tagdíjakat.

Az ellenőrzött nászút

Egyik méhészeti lap 1948. januári számában érdekes közleményt olvastam a méhanya ellenőrzött nászútjáról. Lefordítottam, hogy méhésztestvéreim is kísérletezzenek vele.

Gyakran olvashatunk ilyen és ehhez hasonló tartalmu beszámolókat: „Nyakával lefelé fordított tágas ugor-kás üvegbe beeresztettem két méhanyát. Rögtön szabadulni akartak a fogságból és az üveg falára szálltak, de utánnuk eresztettem egy tucat herét is. Ezek rögtön rá repültek a két anyára és hamarosan párosultak. A kísérletet megismételtem még 8 anyával, melyből 7 párosult egyik valószínűleg már termékenyített volt, mikor beeresztettem és azért nem párosodott szemem láttára.

Természetesen az ilyen kísérlet sok türelmet kíván. Ha a herék a méhanyát nem látták meg, akkor lerázzuk őket az üveg aljára (ami jelen esetben az üveg nyaka), hogy ezzel is kényszerítsük újból felszállásra. A herék, amint érintkeznek a méhanyák szárnyaival, azonnal megtörténik a párosulás.

Időről-időre ehez hasonlóan újabb és újabb hírek jelennek meg a szak és napilapokban, hogy sikerült meghatározott helységben az anyát párosítani. Egyiknek üres kaptárban, másiknak üres mézürben pár hozzáadott herével stb. Tudomásom szerint a méhanya párosítása ilyen kísérlet után sosem sikerült. Az ilyen kísérletek sajnos csak a cikkek íróinak sikerülnek, de amikor mások is megpróbálják csődöt mond a leírás

A fasisztaellenes háború előtt számos kísérletet végeztek magas sátrakban, de sikertelenül. A külföldi újság szerint a méhanya párosítása nagyon egyszerű volna, mivel így nemcsak a női hanem a him mé-

heket is a méhésznek lehetne kiválasztani. Milyen szép és egyszerű volna a mi anyanevelésünk. Sajnos nem bízom benne.”

E közleményhez csak annyit szeretnék hozzáfűzni, hogy nem tartom kizártnak a párosulás lehetőségét, ha az anya, amikor a kísérlet történik párzási kedvében van. De kizártnak tartom a párosodásnak ezt a módját egyszerre több anyával végezni lehessen (még ha egy nagy befőttes üvegben is történik a kísérlet), mert ha a két anya egymást észreveszi, rögtön összekap, mint két vetélytárs és az egyik holtan marad a helyszínen. Ezt különben minden méhész tudja.

Most, a szép időben megindult rajzási hajlam alkalmával, sok anyabölcsőt tettem zárkába és beadtam a legzsufoltabb családnak, hogy a 35 C°-os melegben kikeltsek. Az így nyert anyákkal kísérletezek és ajánlom a többi méhésztestvéreimnek is, hogy kísérletezzenek. Az eredményről pedig számoljanak be a Méhészeti Közlöny hasábjain.

Nagyszében.

Britt István.

„Sok mézet”

A Méhészeti Közlönyből értesültem Dr. Szövérdi Ferenc méhészeti szakkönyvének megjelenéséről. Elsőnek vettem meg Kolozsváron a főtéri könyvkereskedésben. Kérésemre hozták el két óra múlva a nyomdából. A „Sok mézet” c. könyvet az „Allami Könyvkiadó” adta ki és Kolozsváron nyomtatták. Ajánlom minden kezdő és haladó méhésznek ezt a komoly tudományos felkészültséggel és kellő rendszerességgel megírt szakkönyvet. Sokat tanulhatnak ebből a haladó méhészeztől és mindnyájunkat hozzásegít a minden méhész által kitü-

zött végső cél eléréséhez a sok mézhez...

A könyv tartalmi része 396 oldalra terjed és 21 fejezetben dolgozza fel a méhészet minden csinját-binját. Több mint 350 kép teszi megérthetőbbé az írást.

A méhészet történetét külön fejezetben nem tárgyalja, mint egy áttekintő műben talán kellett volna legalábbis dióhéjban ezt is felemlíteni. Azonban tapasztalás alapján utal az egyes témakörök kifejtésekor a régebbi elavult, vagy hibás méhészeti mesterkedésekre. Nehány sokat vitatott kérdésre részletes magyarázatot ad és sok újszerű felfedezésekkel és kísérleti eredményekkel ismerteti meg.

Ismerteti a kaptárrendszereket. A megyoldást a maga részéről a jól szellőző és melegtartó méh lakásban látja... Legfontosabb feladatnak az erős családot, a gyengék egyesítését, az anyanevesztést, és a család fejlődésének tervszerű irányítását látja.

Érdekes elméletről számol be a táncoló méhkel kapcsolatban... Ir a nektárforrásokról, a méhek természetéről, kezeléséről, tavasztól a betelelésig, mesterséges méhészeti fogásokról, mézeléstésről. A viasztermelésről megállapítja, hogy természetes folyamánya a fiatal méhek kiválasztó szervei működésének és nem csökkenti a mézhozamot. Új eljárást ír az állanyás családokkal kapcsolatos eljárásról. A kísérleti anyag ismeretése kapcsán részletesen foglalkozik a korszerű anyaneveléssel. Érdekesítő része a könyvnek a méhvadászatról szóló cikk és általában összehasonlításai a méhek természetes életmódja és a házi tenyésztés között és az ezekből levont következtetései. A méhek betegségeiről és a Népköztársaságunk ezzel kapcsolatos törvényes intézkedéseiről is részletesen megismerkedhetünk a szakkönyv tanulmányozása kapcsán. Itt tudjuk meg azt is, hogy milyen esetekben kapunk kártérítést a ragályos betegségben szenvedő és ezért törvényileg megsemmisített méheinkért... Minden méhésznek el kellene olvasni, hogy személyes és nem öntudatosított megfigyeléseiről tudományos magyarázatot nyerhessen.

En összekapcsolva tapasztalataimmal és szerzett ismereteimmel, a következőket jegyzem meg: A klíma a zárt, vagy szabadon való teleltetés, a méhek adott tulajdonsága szabhatja meg a kienek-kinek legmegfelelőbb kaptártípust. Nekem telelőskor egy kettősfalú bélelt kaptárban (szélvédett nyitott helyen) hasmenést kapott a családom és csak most a napraforgóra fejlődött ki rendszeresen, míg a másik mellette telelő közönséges egyfalú colos deszkából összetakolt kaptárban ugyanolyan betelelés mellett egészségesen és nagyszerűen kifejlődött az akácra. Igaz, hogy jóval többet fogyasztott, ezért helyes az a megállapítás hogy a bélelt falu kaptár hasznos. Több méz marad a tavaszi fejlődésre.

A táncoló méhet én is megfigyeltem, amint izog-mozog, jobbra-balra, körbe, karikába, társai pedig csápjukkal tapogatva kísérgetik. En úgy tapasztaltam, hogy ilyenkor kéri társait a lábán felgyűjtött virágpór leszedésére, vagy a hozott méz átvételére. Bár öslények és addig titokzatosnak találták életüket, most elfogadható magyarázatot találunk, hogy a társukkal „beszélgetnek“ a méhek.

Az állanyás családról említi, hogy a messze kisépített néppel együtt sokszor az állanyák is visszazállnak. En úgy hiszem azonban, hogy az állanyák, anyaságuk idején már nem repülnek ki és tájékozatlanokká válva nem találhatják meg a régi helyüket és egy szomszéd családba tévednek, hol végeznek velük.

A korszerű anyanevelésben ismerteti az egyes kísérletezők eljárásait is, azonban a kutatóknak, kísérleti méhészeknek több helyen csak a kísérleti eredményeit említi és abból következtetéseket von le. En szerettem volna — amint egyes tudományos munkákban láthatjuk — ha jegyzetben, apróbb betűkkel szedve ismertette volna az illető méhészek kísérleti módszerét és indokait, amivel a levont következtetésekhez eljutottak. A könyv azonban így túl hosszúra nyulott volna és ez az olcsó könyvet megdrágította volna.

A „Költségrothadás“ terminus technikusa helyett mást használtam volna.

Pl: „ragályos álcározhadás“ „bűzös álcározhadás“ vagy „nyúlós“ álcározhadás“. *En úgy hiszem a „ragályos álcározhadás“ elnevezés lenne a legmegfelelőbb. Mert a költés az, mikor kellő mellet mellett a méhek a petéiket kiköltik. Tehát ez dajkáló műveletük. De, ha költés alatt, petét, álcát és a kikelő méheket értjük, sem jó a kifejezés, mert ez a betegség az álca megbetegedése csupán és nem a petéjé, vagy a kihalt méhé.*

A könyv elolvasása közben merült fel végül az a gondolatom is, amire a könyv is rámutat, hogy mennyire nélkülözünk mi a jól felszerelt és többféle kísérleti

célokra berendezett, az ország különböző vidékén elhelyezett kísérleti telepeket a mi körülményeinkhez mért eredményes mézeltetés szempontjából...!

Egyébként nagy hálával és köszönettel tartozhatunk mindnyájan a szerzőnek nagyvonalú, áttekintő munkájáért és az Állami Könyvkiadónak, hogy olyan gondossággal nyomtatta ki ezt a könyvet.

Részemről ismételten ajánlom, hogy szerezz be minden méhészt. Kezdő, haladó egyaránt.

MARTON FERENC

KÖNYVISMERTETÉS

A „TRAKTOR“ KOLHOZ címen Nikolájeva G. írása „AZ OROSZ KÖNYVV.“ „A FALU KÖNYVTÁRA“ sorozatában jelent meg.

Galina Nikolájeva neves író nő meglátogatót a sokezer kolhoz közül a „Traktor“ kolhozot és leírta azt, amit látott. A kolhozemberek, mindennapi életük, munkájuk, tervük, mintegy mozivásznán vonulnak el előttünk és mikor elölvastuk, úgy érezzük, mintha magunk is ott lettünk volna a Szovjetunióban és tisztába jutottunk vele, mi is hát voltaképp az a kolhoz.

HOGYAN ÉL A SZOVJETPARASZT, írta Aniszimov. Megjelent az „OROSZ KÖNYV“ kiadásában „A FALU KÖNYVTÁRA“ című könyvsorozatban.

A kolhozrendszeréről már sokat írtak, de arról, hogy a kolhozok hogyan keletkeztek, milyen alapszabály szerint működnek, hogyan díjazták a parasztság munkáját, csak e füzetben kapunk olyan részletes összefoglalót magyar nyelven, mely lehetővé teszi mindenki számára, hogy a kolhozéletet a maga igazi valóságában megismerje.

A FÖLDRENGÉSEKRŐL szól Gorskov írása. Megjelent az „OROSZ KÖNYV“ kiadásában, mint a Népszerű Tudomány 27. számú füzeté.

Hogyan és hol keletkeznek a földrengések, mi idézi elő és megakadályozható-e? Ezekre az érdekes kérdésekre a földrengéstan

ma már egészen pontos és világos válaszokat ad. Gorskov ebben a tanulmányában összegyűjti, élénk és vonzó formában közli olvasóival a földrengéstan tudományos kutatásainak legutóbbi eredményeit.

„A SZOVJETMEZŐGAZDASÁG GÉPESÍTÉSE“ című érdekes tanulmány az „OROSZ KÖNYV.“ „ARLUS KÖNYVEK“ sorozatában jelent meg

és a mezőgazdaság fejlődésének fontos szakaszáról, a gépesítésről számol be. A mezőgazdaság teljes gépesítése azonban csak ott lehetséges, ahol nagy közösgazdaságok vannak, vagyis csak szocialista államban. A Szovjetunió a világ legelső szocialista állama bebizonyította, hogy a szocialista gazdasági szervezés milyen magasra fejlesztheti a mezőgazdaságot és mennyire emelheti a parasztság életszínvonalát. A kisgazdaságok megszüntetésével, melyeket kolhozokkal helyettesítettek, majdnem minden munkavonalon áttérhettek a gépesítésre.

A szovjet mezőgazdaság távlati és lehetőségei hatalmasak. A kolhozrendszer győzelme a szocialista rendszernek a kapitalizmus feletti győzelmét jelenti. Ez a fellendülés csak arra ösztönözheti a mi mezőgazdaságunkat, hogy ugyanezen az úton saladjon.

Legyen minden méhésztagja az egyseges méhészeti szervezetnek. Fizessük pontosan a tagdíjakat.

KÜLÖNFÉLÉK

VEGYESBIZOTTSÁG A KÖLTÉS-ROTHADÁS LEKÜZDÉSÉRE. Június 14—17. között a Bolgár Népköztársaság és a Román Népköztársaság méhészeti szakértőiből alakult vegyesbizottság a helyszínen tanulmányozta a déli szomszédos és baráti állam határvonalaán, a Duna mindkét partvidékén, a költésrothadás leküzdésére irányuló intézkedéseket. A RNK részéről *Foti N.* gazdamérnök, az Állattenyésztési Kutató Intézet méhészeti osztályának igazgatója, *Pelimon C.* állatorvos, az előbbi intézet laboratórium-főnöke és a földművelésügyi minisztériumból *Petrus Valeriu* gazdamérnök vettek részt. A Bolgár Népköztársaságot *Popov Emil* gazdamérnök, a földművelésügyi minisztérium Gyümölcészeti és Erdészeti osztályának főnöke (ahol a méhészeti iroda szerepel), *Berov Lev* gazdamérnök, az Állami Méhbiztosító Intézet méhészeti szolgálatának főnöke és *Radoev Ljuben* gazdamérnök, a Mezőgazdasági Kutató Intézet méhészeti osztályának vezetője vettek részt. A bolgár—román vegyesbizottság augusztusban is folytatta munkáját.

RAJSZÁLLÍTÁS SZELLŐZTETÉS NÉLKÜL. Mindnyájan emlékezünk *Arefjev*, Sztálin-díjjal kitüntetett szovjet méhész teljesen újszerű rajszállítási eljárására. A fasiszta-hitlerista háború folyamán elpusztított ukrainjai méhészetek újjáépítésére deszkából összehajtogatott zárt ládába küldötte a mesterséges rajokat és több ezer esetben sem fordult elő különösebb baj. Most az Állattenyésztési Kutató Intézet méhészeti osztálya a mi különös körülményeink között is kísérleteket folytatott. Minden különösebb óvintézkedés nélkül 250 km. távolságra 96 óráig szállítottak rajokat a CFR podgyász-szállító vagonjaiban a többi csomagok között és eddig a legjobb tapasztalatokkal. Az Állattenyésztési Kutató Intézet tovább folytatja kísérleteit, hogy a mi éghajlatunk alatt miként vezethetjük be ezt az eljárást.

AZ „APICULTURA“ LAPTÁRSUNKAT A FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM ADJA KI. Az „Apicultura“ románnyelvű méhészeti laptársunk júliusi számában arról értesíti az olvasóit, hogy e számtól kezdődően a földművelésügyi minisztérium adja ki. A lapot továbbra is egy

bizottság szerkeszti. Az előfizetési díjakat a következőképpen állapították meg: intézményeknek és egyesületeknek évenként 1000 lej, míg a méhészek 10 méhcsaládig 360 lej, 10—50 családdal 400 lej és 50 családon felüliek 500 lejdt fizetnek. Az állami gazdaságok munkásai évi 300 lej előfizetési díjért rendelkezhetnek a lapot. Az „Apicultura“ postacíme nem változott meg, továbbra is București II, Șos. Kiseleff Nr. 18, vagy Căsuța poștală 525. Az előfizetési díjokat a RNK Bankjába a 2737 számú folyószámlára csekken lehet befizetni.

APRÓHIRDETESEK

ELADÓ MOGYORAI VIRAGPOR. Ugy az őszi, mint a tavaszi serkentő, etetéshez feltétlenül eredményes. Kg.-ként 600 lejért. Az árának előzetes beküldésére azonnal szállítom. *Nina Barbon*, Tomesți, jud. Severin.

ELADÓ 10 Dadant Blatt kaptár, darabonként 3500 lejért. *Incze Árpád*, Teocul de Sus—Felsőtök. Up. Nagyiklód—Iclod, Someș—Szolnok Doboka megye.

ELADÓ a méhész halála miatt 30 család álló kaptárban. Családonként 2000 lejes árban. *Ambrus Andrásné*, Jimbor—Székelyzsombor, jud. Odorhei, Udvarhely vármegye.

SÜRGŐSEN ELADÓ: 10—15 méhcsalád kasban, országos és egyleti nagy kaptárban, vasúthoz közel. *Jári Károly* Pestean, up. Sarmiseghutuza, jud. Hunedoara, Hunyadvármegye.

BETON MŰLEPPRÉS rendes és nagyított sejtekkel, minden mértékben kapható. *Várady Béla*, Cluj, Str. Thälmann-utca 13. szám.

KAPTÁRKÉSZÍTŐ TANFOLYAM. Az RNK Központi Méhészegyesület Kolozs megyei Fiókja folytatolagos kaptárkészítő tanfolyamot tart. Előadó *Várady Béla*, az időközi bizottság kollektívájának tagja. A tanfolyamot *Várady Béla* műhelyében tartjuk, Kolozsvár, Thälmann-utca 13. sz. alatt. — Beiratkozás minden hét kezdetén az egyesület titkári hivatalában, Köztársaság-utca 22. szám alatt, délelőtt 7—2 óráig. A részvétel díjtalan. A tanfolyam időtartama 2 hét, mely idő alatt mindenki megtanulja gyakorlatban is a kaptár házi készítését. Kérjük, hogy a résztvevők hozzanak magukkal munkaruhát.

VESZÜNK VIASZT és méheket kasban árajánlatot kgr.-ra kérünk az egyesület címére.

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYI MÉHÉSZEGYESÜLET SZAKLAPJA

A RNK Közp. Méhészegyesület Szaklapja
Szerkesztőség és kiadóhivatal:

ROMÁNIA — Cluj, Str. Republicei No. 22.
Kolozsvár, Köztársaság-u. 22. — Tel.: 22-04.

Felelős szerkesztő: Dr. Szövérdi Ferenc.
A Méhészeti Közlönyt a RNK Méhészegyesület tagjai az évi tagdíj fejében tag-sági illetményként kapják.

„Taxa postală plătită în numerar, con-
form aprobării Nr. 263.316—1948.“

MŰLÉPET

ÉS MINDENMŰ MÉHÉSZETI
FELSZERELÉST SZÁLLIT
DZIERZON MÉHÉSZETE
KEZDŐDI GYULA

Oradea, Tudor Vladimirescu 65.

A JÖVŐBEN CSAK FER- TŐTLENITETT MŰLÉPET

használjunk! Viaszt fertőtlenít és mű-
lépet szá lit Tóth István
gazd. biz. tag Kolozsvár,
Budai N. Antal-ut 78 sz.

MŰLÉPKÉSZÍTÉS CSEREVIASZBÓL

PÁRTOLJUK A SZÖVETKEZETET

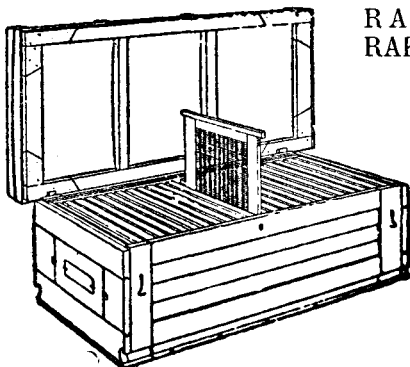
Rendelésre azonnal szállítunk bármilyen típusu rakodó, fekvő, vagy bundás kaptárt.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT.

Leveléhez mellékeljen válaszbélyegyet. Rendelésnél a keretek pontos külméretét kérjük megadni. Minden kaptáron kátránypapír fedél. — Kérjük a pénzt előre beküldeni. Az árak vasúton feladva értendők. Cementes festékekkel lemezelve minden kaptár 50 lejjel több.

„LEMNUL“

Faipari Munkások Termelő Szövetkezete — Cluj-Kolozsvár, Str. Anton Pan 8—10 szám.

RAKTÁRON TARTJUK AZ ERDÉLYI RAKODÓ ÉS FEKVŐ VÁNDOR KAPTÁROKAT

Gépen csapozott vályus keret külön is kapható.
Beton műlépprészt kicsi és nagysejttel. Anyarácstól és műlépet minden méretben raktárral szállítunk.

A kaptárak árát a viszonyoknak megfelelően 30%-al leszállítottam.

Az erdélyi kaptárak készítéséhez szükséges képes rajzot kívánatra 10 lej és posta-bélyeg ellenében megküldöm.

VÁRADY BÉLA

Villanyerőre berendezett kaptárkészítő üzem
Kolozsvár-Cluj, strada Thälman utca 13 szám.